

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Den
Classenske
Legatskole
Skolen i centrum
1793 - 1993

KE LEGATSKOLE ★ M

Indhold

side

Redaktion:

Den Classenske Legatskole:

Flemming N. Andersen

Ove Degel

Birgitte Henriques

Børge Jensby

John Larsen (ansvarshavende)

Layout og tilrettelægning:

Søren Damstedt

Jette Rex

Lene Ryssel

Lotte Winkel,

studerende på

Den Grafiske Højskole

Tryk:

Jønsson & Nomi

Sat med Palatino

Oplag 1000

Forord	3
Tidstabel	4
Fremtidsvisioner	8
Livet på Skolen i Centrum	10
DCL på udviklingens vej	12
Børn som formidlere på Nationalmuseet	16
En gammel krudtkarl	18
Den Classenske Legatskoles Understøttelsesfond	20
Estadio Del Classen	23
Den røde bænk	24
Ti år på bænken	25
Min skolegang	27
Hvad jeg husker fra min skoletid	31
Luftalarm i skoletiden	32
Gode skoleminder	36
Spildt arbejde ærgrer børn	39
Nogle erindringer fra min skoletid i Wildersgade	45
»Se sådan snor jeg mit overskæg«	49
Fra privat til kommunal skole	51
Plan for Den Classenske Legatskole	52
Ansøgning om Cykler	53
Uddrag af Kgl. Anordning	54
Generalmajoren	55

*Kære venner og veninder
hjælp os her at samle minder . . .*

**I 1938 overtog Den Classenske
Legatskole bygningerne i Vester
Voldgade 98 (til højre i billedet),
her foreviget i 1891.**

Forord

D. 15. november 1993 fejrer Den Classenske Legatskole sin 200 års fødselsdag. Det er ikke hverdagskost, at en folkeskole bliver 200 år, og slet ikke 21 år før folkeskolen som institution opstod!

Jamen, hvordan kan det lade sig gøre? Der må være en forklaring. Den ligger – forklaringen – da også allerede ligesom gemt i navnet: Den Classenske Legatskole. De aller, aller fleste folkeskoler har jo navn efter den gade eller det kvarter, de er placeret i. Men Den Classenske Legatskole ligger i Vester Voldgade, og navnet har den taget med sig fra sin fortid som privatskole, i mange år drevet af midler (legater) fra Det Classenske Fideicommis.

Hvad var da mere naturligt end at kalde den Den Classenske Legatskole.

Da skolen i 1919 blev overdraget til kommunen, var en af betingelserne, at den fik lov at beholde sit navn. Så enkelt, så ligetil.

På de følgende sider forsøger vi at give et indtryk af de 200 år, først og fremmest ved at lade tidligere og nuværende brugere komme til orde. Men det har vist sig svært – vi vidste det faktisk godt – at kaste lys over de første godt hundrede år på den måde. Så der har vi måttet søge oplysninger i gamle bøger, protokoller og dokumenter. Vor militante oprindelse og fortid har vi for længst lagt bag os, så meget, at vi har valgt at samle vore minder i en prosaisk poesibog for at vise vort særdeles fredelige gemyt.

Der skal her lyde en tak til alle, der har bidraget med en side til vor »poesibog«. Der skal lyde en tak til studerende på Den Grafiske Højskole, der har været behjælpelig med lay-out og tekstbehandling, og til Jønsson & Nomi, som med stor imødekommenhed har stået for trykningen. Endelig skal der lyde en stor tak til Det Classenske Fideicommis, som har gjort det økonomisk muligt for os at udgive jubilæumsskriftet.

John Larsen

Den Classenske Legatskoles historie

- 11/2 1725 Johan Frederik Classen fødes i Kristiania, det nuværende Oslo.
- 28/1 1789 J.F.Classen opretter testamente: 2.000 rigsdaler årligt til arbejds- og undervisningsanstalter for fattige soldaterbørn i Danmark, Norge og Holsten.
- 24/3 1792 J.F.Classen dør.
- 15/11 1793 Den Classenske Legatskole oprettes ifølge kongelig resolution og får til huse i Artillerikaserne i Strandgade (Irgens Gård) på Christianshavn, hvor to værelser rømmes, det ene til skole, det andet til arbejdsanstalt for eleverne.
- 1/1 1794 Kongen befaler, at DCL skal begynde. De første legatpenge udbetales: 600 rigsdaler årligt.
- 6/1 1794 Første egentlige skoledag. (Se side 55).
Der er 7 års skolepligt.
- 1/7 1800 Catrine Henriette Kolstadt er ældste elev, der kendes ved navn som elev i Legatskolen
- 31/12 1807 19 drenge og 19 piger går i DCL.
- 1814 Ved fredsslutningen må Danmark afstå Norge til Sverrig.
- 31/12 1815 22 drenge og 15 piger går i DCL.
- 31/12 1816 Afståelsen af Norge betyder flere legatpenge til DCL: 1289 rigsdaler årligt.
- 31/12 1819 11 drenge og 21 piger går i DCL.
- 1/1 1820 DCL indfører som den første i landet indbyrdes undervisning: De ældre elever underviser og vejleder de yngre. Undervisningen består i gennemlæsning af bestemte tabeller i alle fag. Læreren styrer undervisningen v.h.j.a. en »signalpibe« og fører tillige bog over hver elevs fremskridt. (26 drenge og 23 piger). Alle ele-

- ver, både de store og de små, har 38 timers undervisning om ugen. Mandag til fredag går de i skole fra kl. 8 til 4 med én times middagspause. Om lørdagen fra 8 - 11.
DCL får 850 rigsdaler pr. år.
Der indføres gymnastik for drenge – 5 timer pr. uge.
Pigerne i den store klasse har 15 timers håndarbejde, i den lille klasse 18 timer.
- 1/1 1821 Legatskolen skal afgive 125 rigsdaler til Garnisonsskolen i Rendsborg og har nu kun 725 rigsdaler til disposition pr. år. Samtidig stiger elevtallet i disse år til det dobbelte. Lærerlønningerne falder i de kommende år til omkring det halve. I 1819 får førstelæreren 225 rigsdaler om året, i 1825 104 rigsdaler. Håndarbejds lærerindens løn falder fra 177 til 100 rigsdaler.
- 1836-1842 Elevtallet ligger på mellem 99 og 110. Skolen er fyldt til bristepunktet. Årsagen er, at man har givet for mange artillerister tilladelse til at gifte sig.
- 28/1 1839 Frederik den 6. besøger skolen på sin fødselsdag.
- 1/7 1839 Kongen udvirker, at DCL får 100 rigsdaler mere pr. år.
- 1/7 1840 Skolen får yderligere 100 rigsdaler, så legatsummen kommer op på 925 rigsdaler.
Mere vil følge!
- 1861 Drenge og piger anbringes i rene drenge- og pigeklasser.
- 1895 Den Classenske Legatskole flytter fra Strandgades kaserne til Wildersgade 5, hvor Vester Borgerdydskolen havde holdt til. Skolen har ca. 200 elever fordelt på 4 drenge- og 3 pigeklasser og en håndarbejdsklasse.
- 1/4 1897 Der opkræves nu skolepenge til dækning af lys og brændsel.
- 7/7 1897 Krigsministeriet tillader, at skolen i Wildersgade købes for 123.000 kr. Heraf er 87.000 kr. lån.

- 20/8 1899 Familie Journalen skriver: Fra en ringe begyndelse på henved 100 elever og en meget indskrænket undervisning er Den Classenske Legatskole vokset op til at have ca. 320 elever med en udmærket undervisning, der rækker så vidt, at eleverne kan tage præliminæreksamen fra skolen.
- 1/4 1900 Dreng og piger kommer igen til at gå i fællesklasse.
- 17/4 1901 DCL overgår fra Krigsministeriet til Kultusministeriet.
- 10/10 1902 Efter foldboldkamp på Amager Fælled serveres chokolade for 35 elever. Udgift 17,50 kr.
- Juli 1914 En lærerinde, der underviser i tysk, får 100 kr. til en studierejse til Tyskland og Schweiz.
- 1915 Der indlægges elektrisk lys og indrettes WC i stedet for ratirader.
- 3/6 1918 DCL tilbydes Københavns Kommune som gave (inkl. gæld på 102.000 kr.). Magistraten tager med tak imod det smukke tilbud. (Se side 51).
- 1/8 1918 Københavns Kommune overtager DCL.
- 1919 Det er et særkende for DCL, at eleverne har tysk i 5 år og engelsk i 4 år.
- 23/10 1928 DCL klager til Skoledirektionen over, at B&Ws mange bygninger omkring skolen gør den ringe egnet til undervisning. B&W tilbyder at købe den.
- 6/6 1929 Borgerrepræsentationen vedtager at sælge skolen til B&W til overtagelse senest 1/8 1932, men der går 9 år, før skolen flytter.
- 1/8 1938 I løbet af sommerferien flyttede DCL til den nedlagte Vester Voldgades Skole, V. Voldgade 98. Bygningerne var opført i 1889-90.
- Juni 1943 Bygningerne i Wildersgade 5, der nu ejedes af B&W, ødelægges fuldstændigt ved en sabotageaktion.
- 15/11 1943 Skolen fejrer 150-års fødselsdag. Eleverne trakteres i dagens anledning med lagkage og

- sodavand, og der er vin til gæster og lærere.
- Marts 1945 Tyskerne beslaglægger skolen til tyske flygtninge fra de områder, der blev besat af russerne. Skolen fik bl.a. husrum i lokaler på den anden side af V. Voldgade i en gammel kasernebygning, som nu huser undervisningsministeriet.
- 1/8 1945 Skolen flytter ind i Christianshavns Gymnasiums bygning.
- 9/3 1946 Skolen flytter hjem igen, og der var glæde i den meddelelse til forældrekræden, som fortalte om alle de anstrengelser, som man gjorde sig for at slette sporene efter de ubudne gæster.
- Okt. 1946 Gamle elever mødes for første gang den sidste lørdag i oktober måned. En tradition, der stadig holdes i live, men nu den sidste fredag i oktober måned.
- 31/12 1960 Skolen har 668 elever.
- 1961 Forslag om at nedlægge DCL, fordi prognoserne spåede faldende elevtal. Forældrene protesterede energisk og med held.
- 15/11 1968 175-års fødselsdagen fejres bl.a. med fest i Folkets Hus for nuværende og gamle elever.
- 1975 Skolens distriktsløshed ophæves.
- 1/8 1982 Skolen får ingen 1. klasse. Et faresignal.
- 15/11 1983 På skolens 190-års fødselsdag bespises skolens elever på Rådhuset med rådhuspandekager.
- 1987-1988 Ifølge prognoser vil børnetallet i København frem til 1993 falde med 14%. Forslag om nedlæggelse af bl.a. DCL, der nu har 189 elever.
- 1980'erne I mange år har der været et godt samarbejde med Musikkonservatoriet. Nu udvides det til Glyptoteket, Nationalmuseet, Thorvaldsens Museum, Tøjhuset osv. Skolen kan med rette kalde sig »Skolen i centrum«.
- 1/9 1993 Skolen har 269 elever.
- 15/11 1993 Skolen fejrer 200-års fødselsdag.

2000

Fremtidsvisioner

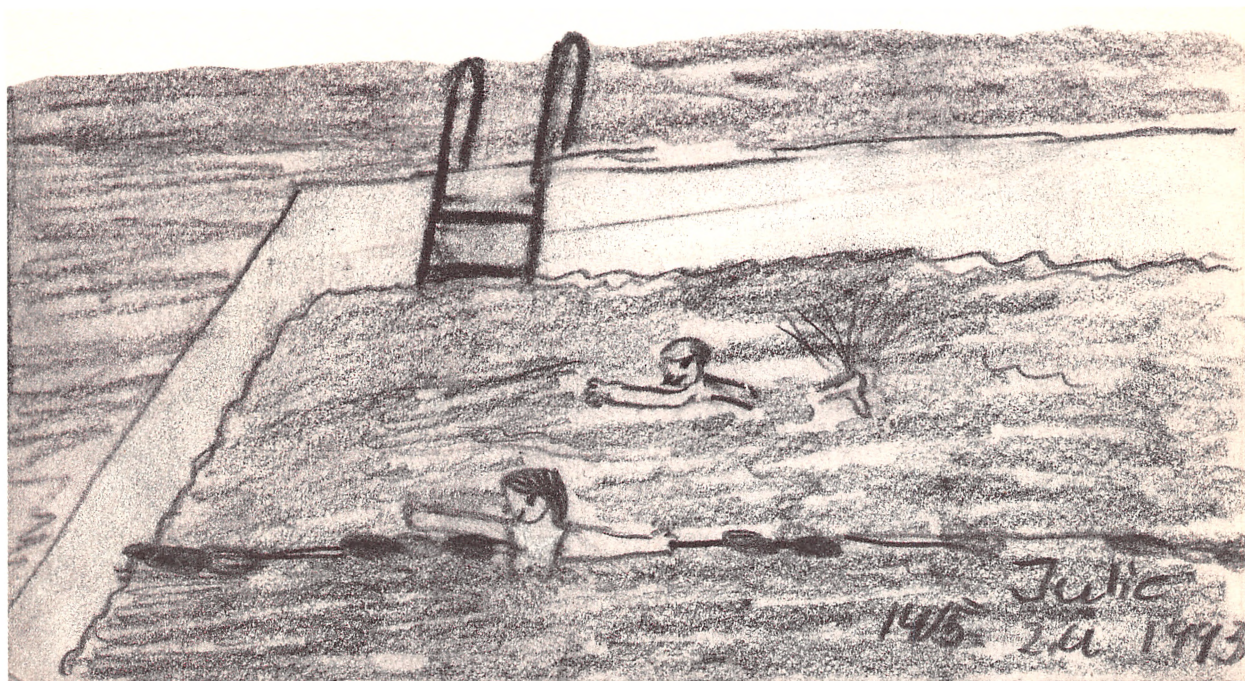
2.klasse skrev sidste år, hvordan de forestiller sig skolen indrettet år 2000, når de selv går i 9.klasse

Der bliver indbygget svømmehal...

Vi har samlet nogle udpluk, og gengiver dem med elevernes stavemåde.

Vi får to håndboldmål. Vi lærer spansk og engelsk. Vi får tennis hold. Lærerne bliver sødere. Klasserne større i højden. Vi får computer i klassen, så vi ikke hele tiden skal gå ned i Frugtboden. Vi får 40 timer om ugen og vi får kaniner. Vi får et større legehus. Vi får en større fodbold og en større gård der kommer gitter får alle vinduerne.

Min drømmeskole skal til den tid have swimming-pool nede i gården og vandet skal altid være opvarmet Man skal kunne få gratis is og børste tænder bagefter. Man skal have tysk, engelsk og spansk Anna-Marie har farvet sit hår grønt og hun er blevet meget fin Mariann har fået et langt hår men uden krøller og det er pænt.

De unge forfattere fra 2.u, 1992 - 93.

Vi får engelsk, fransk og religion. lærerne er søde. der blir indbygget svømmehal. Vi har computer som vi spiller nogle gange. Vi sparer op til en tur til frankri så det er got at vi kan fransk og så åbner en kantine.

Vi ville sikkert få en trehjulet motercykel til at kører i skole på med kørekort og moterhjelm og det vi behøver og der ville også være et legetøjsrum med masser af legetøj og vi får et stort springvand.

Den store gymnastiksal bliver revet ned, så vi får en stor skolegård. I meten af skolegården kan man få sid eget kæledyr (alså dem der vil) som man så kan passe i en helt speciel time som man har en kang om dagen, Der vor frugtboden ligger nu kommer der savna. Skolen bliver dekoreret med små engle og mynstre af ler. I alle klasseværelser kommer der puder på alle stolene. Når man starter i skole får man: to blyanter, en lineal, og et viskeledder.

Vi får en robot som skoleinspektør når der kommer et barn på den røde bænk siger han b00000000000. vi får også rulletrpper på hele skolen også op til legepladsen. drengene får bumser.

Livet på skolen i centrum

Sara Schein, 10 U.

Det var første dag efter efterårsferien i 1987. Det var koldt, men solen skinnede skarpt. Far i højre hånd og mor i venstre. Jeg var egentlig holdt op med det der med at holde i hånden, men denne dag var speciel.

Jeg står foran den enorme port i Vester Voldgade. Dyb indånding og så det altafgørende skridt ind i den ukendte verden.

Jeg husker tydeligt en dreng, der stod alene og hang ved cykelstativerne, som om han ventede bare på mig. Han sagde: »Dav, er du den nye pige?«. Mere sagde han ikke, men det var nok. Med så få ord havde han reddet min dag, og med ét var min ellers så indgående angst borte.

I ugerne efter gik det over al forventning, i betragtning af, at det var en 5.-klasse, jeg kom ind i. På det klasstrin er de fleste klasser fasttømret, og eleverne kender hinanden, men der blev taget godt imod mig alligevel. Jeg blev hurtigt sat ind i hvem, der var forelsket i hvem, hvilke lærere, der blev betragtet som menneskelige, og hvor længe efter, det havde ringet man kunne tillade sig at blive i gården, alt efter hvilken lærer, vi skulle have.

I forhold til min gamle Amager-skole, var DCL en ren oase i den uoverskuelige ørken af lektier og hårdt slid. Der er og var mere frihed i form af udflugter til museer, udstillinger og andre alternative undervisningsmetoder. Arrangementer som forårs- og efterårskoncerter i skolegården var nogle helt nye og meget kreative indslag i mine øjne. Jeg blev overrasket over, hvor mange, der mødte op, og det var både elever og familie. Der er masser at lave sådan en aften, for den ene gård er fyldt med boder, hvor man for et symbolsk beløb kan prøve kræfter med en flødebollemaskine, ballon-dart, ærtespil og andre hjemmelavede spil. I den anden gård er der grillmad, kage og drikke. Udover det er der opsat en scene, hvor de mindste klasser og skolens musik- og dramahold kan udfolde sig.

I 8. klasse fik vi et tilbud om at få nogle formningstimer,

der ellers ikke hørte vores pensum til på det klassetrin, i samarbejde med Zahles Seminarium på Nørrevold. Det forløb fint. Vi startede sæsonen med at bruge vores lokaler, da vi er i besiddelse af det rette værktøj, til at udforme kunst fra det 11. århundrede (litografi, træsnit og lign.). Dette alternative udspil gav anledning til mange byture, hvor vi skulle hente ideer, der senere skulle virkeliggøres på skolen. Efterhånden som vi havde arbejdet os kronologisk frem til nutidens kunstform (computergrafik), rykkede undervisningen over til Nørrevold, da de har den slags maskiner. Som en meget fin afslutning på foretagendet fik vi arrangeret en udstilling af specielt udvalgte værker, på et pænt galleri i Lille Kirkestræde. Oven i det en god omtale i avisen.

Det var en virkelig god og inspirerende oplevelse, der ikke kunne have ladet sig gøre uden central beliggenhed, åbenhed og viljen til at være utraditionel. Sidstnævnte kan være svær at få trumfet igennem, men det lykkedes!!

Men livet på »Skolen i Centrum« var alligevel ikke lutter lagkage; eftersom skolen aldrig har været særlig stor, har den måttet stå imod nogle trusler om lukning. En gang sidst i 80'erne gjorde borgerrepræsentationen opmærksom på, at denne gang var det alvor. På skolen blev det også modtaget med alvor; det blev straks arrangeret, at os elever kunne overnatte på skolen. Mange mødte også op til demonstration næste dag.

Alle var enige. Ingen skulle komme og lukke vores skole, koste hvad det ville. Vi fik da også lov at betale i lang tid efter. Dårlige kladdehefter og mapper var det eneste, der var at få og mælken var ikke længere gratis. Jeg håber, at der er nogen, der har fået noget ud af, at vi sparede så meget dengang, for det var dødirriterende. Vi sparer selvfølgelig stadigvæk, men det er typisk for skolegang i 80'erne. Hvis man skar tilbage på militæret i stedet, ville mange flere skoler overleve 200 år som Den Classenske har formået. Skolen er en vigtig faktor i et samfunds udvikling, og den skal tages alvorligt. Eleverne skal tages alvorligt, og det mener jeg, at DCL's lærere og elever i hvert fald har gjort i de år, jeg har samarbejdet med dem.

DCL på udviklingens vej

Knud Jensen

I løbet af 1950'erne og 60'erne skete der et generationsskift blandt skolens lærerpersonale.

Den store gruppe nogenlunde jævnaldrende lærere, der i årtier havde stået for det bedste af den tids pædagogik omkring realskolens kundskabsformidling og dannelse, lod sig pensionere, og nogle af de lidt yngre kolleger blev forfremmet til ledende stillinger og forlod DCL. Enkelte af de ældre lærere fortsatte og var hvert år med til at modtage nye, helt unge kolleger.

1960'erne blev et årti, hvor den unge generation sugede de bedste traditioner fra DCL's fortid til sig, men samtidig havde uro i den pædagogiske sjæl med længsel efter nyskabelser til afløsning for den pædagogik og skolestruktur, som man fornemmede trængte til fornyelser.

Men det var ikke så ligetil at forandre en højt estimeret skole med stor søgning og opbakning i forældre kredsen. Det er altid svært at forlade det sikre og gennemprøvede til fordel for en udvikling frem mod vanskeligt definerlige nye mål.

Hidtil havde DCL været en udpræget eksamensskole. De elever, der ikke blev fundet egnede til mellem-/realafdelingen, måtte efter 5. eller 7. klasse forlade DCL og fortsætte skolegangen i den frie mellemskole på andre skoler. Jeg har selv som klasselærer på DCL med tungt sind måttet tage afsked med grædende, ulykkelige elever og forældre ved den alvorlige sortering, som skoleloven på den tid fordrede, og som forstærkedes af, at DCL dengang ikke havde fast grunddistrikt og ikke nogen fri mellemskoleafdeling.

Tanken om at skabe en helhedsskole, hvor elever, der startede sammen i 1. klasse, kunne følges ad som klassekammerater helt til og med 10. klasse og efter 9. og 10. klasse valgfrit kunne tage prøver af forskellig sværhedsgrad alt efter den enkeltes behov, slog rod i os. Der var startet enkelte forsøg hermed dels i København, dels i provinsen. I en sådan struktur kunne tillige indpasses en række nye pædagogiske ideer,

som da også senere skulle vise sig at komme til udfoldelse. Der var megen debat på lærerværelset, og ideen blev også luftet i skolenævnet, der naturligt nok måtte sikre sig, at eleverne stadig kunne tage eksamen og bevare retten til at komme i gymnasium efter 9. eller 10. klasse. Disse krav kunne imidlertid tilgodeses fuldtud. Skolen havde på den tid også fået ny inspektør, der trods sit store ansvar gav grønt lys og støttede ideen.

Et konkret forslag blev udarbejdet og behandlet på en pædagogisk dag, hvor vi inviterede skolenævnet med som en selvstændig arbejdsgruppe. Dette skulle vise sig at være overordentligt vigtigt for projektets godkendelse. Forældreindflydelsen i skolen havde her taget sin begyndelse for alvor. Skolevæsenets forsøgsafdeling godkendte vores ansøgning og ydede store bevillinger til gennemførelsen. Vi startede i 1969. Nogle forældre var ængstelige, andre meget glade ved udsigten til den nye skoleform. Men allerede efter 1 års forløb var der stor opbakning og anerkendelse fra elever og forældre.

Sammen med andre skolers forsøgsresultater var vi med til at danne grundlaget for Folkeskoleloven af 1975. I forsøget fik vi indpasset en række spændende pædagogiske ideer. Her er blot enkelte eksempler:

De praktiske og musiske fag blev styrket ved en attraktiv valgfagsordning i 8.-10. klasse, som nu desværre er blevet udvandet af skolens knappe tildeling, endda til trods for disse arbejdsformers store betydning for børns udvikling. Forsøg med niveaudelinger i regning/matematik, engelsk, tysk og fysik/kemi blev fra starten afprøvet, og allerede efter 1 års forløb startede vi ændringer hen mod undladelse af kursusdeling. Dette spørgsmål er politikerne stadig uenige om i 1993 under arbejdet med en ny folkeskolelov.

Forsøg med nye former for karaktergivning efter en evalueringsmodel, der viser elevens arbejdsindsats, samarbejdsevner og meget mere, blev startet i tæt samarbejde med alle skolens elever på store fællesmøder i gymnastiksalen. Det er emner der drøftes meget i 1993, men som altså var fremme allerede kort efter 1969 på DCL. Elevindflydelsen var startet i skolens dagligdag.

På Christianshavns Vold har DCL det sidste års tid i samarbejde med Stadsgartnerens direktorat arbejdet på at skabe et mere dyrevenligt miljø bl.a. ved at sætte fuglekasser op og erstatte et græsareal med mere insektvenlige vækster.

Alle disse pædagogiske nyskabelser kom til at præge DCL og har sikkert dannet baggrund for den videre udvikling, jeg nu på afstand følger med stor glæde.

Det er en skole med liv i der i november 1993 kan fejre 200 års jubilæum.

Ellen Widding

Udviklingen der fulgte

Den dynamiske udvikling, som 60'erne lagde grunden til, hvad angår både undervisningens indhold og dens organisering, fortsatte op igennem de næste årtier. Det gjaldt om ikke at hvile på lauerbærrene, men arbejde videre på de nye udfordringer, som 1975-loven åbnede mulighed for.

Mange skoleforsøg blev sat i værk og fuldført. Forældrene blev et naturligt indslag i skolens dagligdag, enten formelt som skolenævn (senere skolebestyrelse) og sidenhen klasse-repræsentantskab, samt mere uformelt som skoleforeningen, der er med til at varetage trivslen på stedet.

Set fra elevernes side er det primært samlæsningen (lovfæstet i 1975), som medførte, at ingen blev tvunget til at skifte skole, og senere undladelsen af niveaudelingen, således at ingen følte sig frasorteret. Dette medførte naturligt en differentiering af undervisningen, som i bedste demokratiske ånd stillede krav til, at eleverne selv var med til at planlægge deres undervisning. Elevmedbestemmelse blev nøgleordet. På mangt et koloniophold i skoleårets første uge arbejdede eleverne med at planlægge årets undervisning. Den første uge af skoleåret er stadig sat af til fælles årsplanlægning i klasserne.

Angående organiseringen af undervisningen forsøgte vi i begyndelsen af 80'erne at indføre sammenlægning af 45 min. lektioner til længere enheder, moduler, for at få bedre sammenhæng i elevernes hverdag. Det lykkedes ikke på det tidspunkt, men først senere, da tiden var »moden«.

Lærerkorpset har i de sidste 20 år tilbragt nogle dage af den sidste uge i sommerferien sammen for at lave en fælles, overordnet planlægning af skoleåret. Megen nytænkning er opstået herved. Ser vi således tilbage på de sidste årtier, kan vi se, at mange af de gode tanker fra 60'erne er blevet udbygget og indgår i skolens hverdag: udadtil bl.a. med større

mulighed for praktiske erfaringer for de ældste elever via ekstra praktik og med et samarbejde med vore gode naboer - herunder museerne, og indadtil bl.a. ved at åbne for nye elevgrupper: en børnehaveklasse og to modtagelsesklasser med elever fra den tredje verden. Elevgrupper der hver for sig er med til at sætte præg på skolen hverdag. Ligeledes er der via forsøg tilført fremmedsprogsundervisningen nye impulser.

DCL har således vist, at den kan være åben over for nye tanker og holdninger og samtidig fastholde gode traditioner. Der er liv nok i den 200-årige til de næste par sekler!! Hjertelig tillykke!

Lærerkorpset anno 1993

Børn som formidlere på Nationalmuseet

Merete Staack
Skoletjenesten
Nationalmuseet

Siden 1988 har Den Classenske Legatskole, Nationalmuseet og Skoletjenesten haft et nært samarbejde, hvor der har været lavet flere udstillinger og arrangementer på skolen. Eleverne fra DCL har ofte medvirket ved de mange børnearrangementer, som afholdes på Nationalmuseet og de har givet ideer til det nye Børnemuseum, som åbnede i oktober 1992.

»Byens Børn«, gav stødet til et arrangement på Nationalmuseet, med børn i en helt ny rolle, som formidlere til andre børn. Initiativet kom fra skoleinspektør John Larsen, ved Den Classenske Legatskole, som foreslog at lade skolens elever være omvisere for andre børn på Nationalmuseet. Børneomviserprojektet krævede en del forberedelse, og DCL, Nationalmuseet og Skoletjenesten gik igang med de 3 udvalgte emneområder:

Børn i byen i det antikke Grækenland (5.årh. f.kr.)

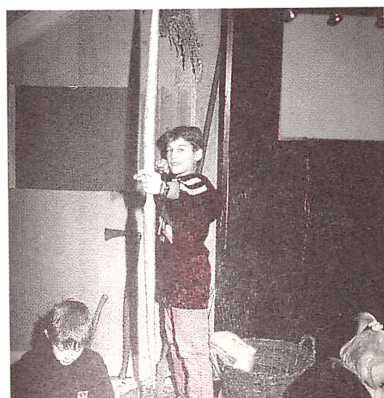
Børn i handelsbyen i Vikingetiden (1000 e.kr.)

Børn i byen i slutningen af 1800-tallet.

Forberedelserne bestod i at eleverne læste om deres emne, de besøgte museet for at lære samlingerne at kende og museumsfolkene besøgte skolen. Eleverne var på udgravningsbesøg, og på arbejde i de historiske værksteder. Der var samtaler om, hvordan emnet skulle formidles til de besøgende børn.

Man blev enige om, at der skulle spilles teater for de besøgende elever, der skulle laves værksteder, hvor man skulle lære at skrive græske bogstaver og med runer. Der skulle bores og gruttes korn. Der skulle fremstilles legetøj, gamle spil og meget mere. Skattejagter blev fremstillet og der blev vist rundt i de permanente samlinger og i den udstilling, som var lavet af børnene på DCL om Leg og Legetøj i Gamle Dage.

Aktivitet i handelsbyen i Vikingetiden.

Arrangementerne blev hurtigt udsolgt, da interessen for at besøge Nationalmuseet var stor. Ideen med børn som omvisere viste sig at være vældig god. DCL- børnene engagerede sig meget i projektet, og børnene, der hørte på, syntes det var interessant at få perioderne beskrevet af jævnaldrende. Når DCL- eleverne fik et spørgsmål fra de besøgende, søgte de efter mere viden hos museumsfolkene, så de kunne endnu mere ved den næste omvisning. På den måde blev der motivation for yderligere historieundervisning ved omvisningerne. De omvisende børn fra DCL fik et ansvar overfor museets genstande, som de følte en stærk forpligtelse til at formidle videre til de besøgende børn.

Ved at lade omviserbørnene udvælge genstande, som sagde dem noget – som havde pirret deres nysgerrighed og vækket deres fantasi – havde de en engageret måde at fortælle om genstandens betydning, som i nogle tilfælde også vækkede de besøgende børns forundringsevne. Disse undervisningsaktiviteter gav eleverne mulighed for at opleve sig selv i andre sociale sammenhænge end i klassesituationen. Elever, som til daglig havde svært ved at udtrykke sig – at komme til orde – blev tvunget ind i nye roller, som ændrede deres status i klassen. Noget som for lærere og elever gav stof til eftertanke i deres arbejde på skolen.

Nationalmuseet og Skoletjenesten fik megen nyttig viden om, hvad børn finder væsentligt og morsomt i vores samlinger. Den Classenske Legatskole ønsker at fortsætte samarbejdet med Nationalmuseet og Skoletjenesten om andre omviserprojekter. Erfaringerne vil også blive udnyttet i Nationalmuseets Venners Juniorafdeling, Hugin og Munin Klubben.

Elever fortæller besøgende børn om det antikke Grækenland.

Elever klædt ud som københavnerbørn i slutningen af 1800-tallet.

En gammel krudtkarl

Birthe Weiss,
Indenrigsminister,
mor til to tilfredse
tidligere DCL-drenge

Skolen ser ikke ud af ret meget. Falder så godt ind i husrækken i Vester Voldgade, at man nemt overser den mellem kontorer, lejligheder og småbutikker.

Sin lidenhed (og alder) til trods er Den Classenske Legatskole imidlertid et sprællevende eksempel på en lille kommunal skole med identitet og fremtiden for sig.

Ved årsskiftet 1987 - 88 var det ellers ved at gå galt. Børnene havde seddel med hjem fra skolen om, at en ny, overordnet skoleplan for København ville gøre kort proces mod en håndfuld af de små skoler. Fremtiden var større enheder, flere spor, mange elever, moderne bygninger. Den Classenske Legatskole skulle nedlægges.

Jamen, vi er godt tilfredse med vores skole som den er, sagde elever, forældre og lærere. Først til hinanden, senere til borgerrepræsentationen og offentligheden. Vi er godt tilfredse med, at indre by har en nær-skole, som fordi den er offentlig afspejler bredden i kvarterets befolkning.

Eller som en halvstor pige fra skolen forklarede det ved en demonstration på Rådhuspladsen (underskriftindsamling og friluftskaffebord):

»Vi bor her, fordi vi er ret vilde med byen og fordi min far og mor arbejder her. Jeg vil gå i en almindelig skole i min egen bydel. Vi kan ikke lide alt det fis med private skoler. Hvorfor spørger man ikke os?«

Efter et par effektive kampagnemåneder gav skoleborgmesteren og bystyret sig. Vi beholdt vores skole. Det påstås sågar, at københavnske kommunalrødder praler af den, når de overfor kolleger rundt om i landet skal forklare den nødvendige mangfoldighed i en storbys offentlige skolevæsen.

Det kan de roligt fortsætte med – også på vegne af os, der som elever eller forældre har været en del af Den Classenske Legatskoles identitet.

De kan såmænd også henvise til magnaten J.F. Classen, der med udgangspunkt i overskuddet fra krudt- og kanonfabrikken i Frederiksværk stiftede det legat, som bl.a. førte

til bygningen af Den Classenske Legatskole. Den fredelige anvendelse af krudt-pengene sigtede på uddannelse af »nyttige Mennesker til Statens Bedste og til at understøtte og befordre Vindskibelighed og Arbejdsomhed«.

I dagens sprog – og efter et par menneskealdre i kommunalt regi – vil man nok snarere kalde Den Classenske Legatskole progressiv, idérig og alligevel upoppet.

Og det er vel egentlig ikke så galt for en gammel krudt-karl.

1793:
Den Classenske
Legatskole op-
rettes.

Nov. 1987:
Ny struktur
forudsætter
lukning af
DCL.

Marts 1988:
Beslutning
tages af bor-
gerrepræsen-
tationen.

Vi mener at
dcl skal be-
vares.

Den Classenske Legatskole DCL 194 år.

SKOLEN I CENTRUM!

Vores skole er én stor familie.
Skal denne skilles?
Om 6 år vil skolen fylde 200 år.
Bag denne skole ligger mange års
historie. Børnene kommer fra nær
og fjern for at gå på DCL. Hvorfor
gør de det? Naturligvis fordi,
at den er god!
Den gamle skole med det nye indhold!
F.eks:
Tandlæge, sundhedsplejerske,
talepædagog, nyt bibliotek, nye
fysiklokaler og nye biologilokaler,
samt nærliggende fritidshjem.

VI ELSKER SKOLEN
VI ER BØRNENE
DET ER BØRNENES SKOLE!
Luk derfor ikke DCL!

Elevernes svar på kommunens forslag om at lukke skolen.

Den Classenske Legatskoles Understøttelsesfond

John Larsen

Forord

Mens skolen tjente som skole for underofficerers børn fra såvel land- som søetaten, klaredes en væsentlig del af driften ved legater fra Det Classenske Fideilcommis og tilskud fra Krigsministeriet - først og fremmest til dækning af undervisning af søetatens »børn«. Denne støtte ophørte ved overdragelse af skolen til kommunen, og allerede mens disse forhandlinger stod på, forespurgte skolens direktion »...om denne pengehjælp kunne udstrækkes til at vedvare under de pågældende Underofficersbørns videregående Uddannelse ved Statens højere Læreranstalter/Universitetet, Polyteker, Seminarier o.s.v. til hvilket Formål der er stor Trang til Hjælp«.

Som det kan læses efterfølgende, kom der noget positivt ud af denne forespørgsel, og her har vi forklaringen på, at skolen stadig i november/december besøges af op mod tyve unge mennesker under videregående uddannelse. Det skaber afveksling i hverdagen på denne måde at kunne fungere som »den glade giver«.

P. A. Stahlhut

I perioden 1980-90 var jeg medlem af bestyrelsen i Den Classenske Legatskoles Understøttelsesfond. I den egenskab kom jeg et par gange om året på skolen for dels at deltage i det årlige bestyrelsesmøde – og dels for at revidere fondens regnskab. Når jeg er gået ind gennem den smukke port af pommersk fyr (mere om den senere), har jeg altid følt, at der på denne skole rådede en særlig atmosfære. Jeg har altid haft en fornemmelse af, at den Classenske ånd stadig svævede over stedet.

Det er ikke min intention med dette indlæg til skolens jubilæumsskrift at berette om generalmajor J.F.Classen, om

skolen han skabte eller om reglerne for at modtage et legat fra understøttelsesfonden. Jeg vil derimod fortælle lidt om de midler, der blev tildelt skolen fra Det Classenske Fideicommiss. Det skete samtidig med tildelingen af legater på det årlige bestyrelsesmøde. Her tildelte man skolen nogle beløb til musik, bibliotek, fester og skovture. I de første år jeg sad i bestyrelsen, var Agnete Pedersen skoleinspektør, og det var mit indtryk, at hun var meget afholdt af såvel skolens lærerstab som elever. Jeg havde selv et meget fint samarbejde med hende, og følte mig meget velkommen. Jeg må med det samme her understrege, at mit samarbejde og samvær med skolens nuværende inspektør, John Larsen, har været fuldt ud lige så godt. I de første år af min bestyrelsestid var de beløb, der blev tildelt skolen, konstante. Det var Musik 2000 kr., bibliotek 500 kr., fester og skovture 1000 kr. Sådan havde det været i flere år, og det skulle der ikke rokkes ved. Det samme gjaldt i øvrigt for legaterne, der lå på samme niveau hvert år.

Men i 1986 skete der noget, John Larsen havde da været inspektør i ca. 4 år, og det var nu tiden til at få formanden for fonden, højesteretsrådgiver Poul Schmith, til at bevilge lidt flere penge til skolen i takt med at legatportionerne også var blevet pænt reguleret i opadgående retning. Det var en fornøjelse at overvære, hvordan skoleinspektøren – i fint samarbejde med viceskoleinspektør Frede Helstrup – talte om det gode *høstudbytte*, der måtte have været på Corselitze (ejes af fideicommisset) det år. Poul Schmith havde en egen fin lune, men han var ikke sådan at løbe om hjørner med, men det lykkedes! Skolen fik forhøjet sit tilskud til fester og skovture til 4000 kr.! Så vidt jeg erindrer, var begrundelsen for forhøjelsen at skolen, som et led i »Plant et Træ-kampagnen«, ville aflægge Corselitze et besøg. I 1987 charmerede inspektøren sig til en forhøjelse af beløbet til biblioteket til 1000 kr. – stadigvæk med det årlige høstudbytte som våben. Et år fik skolen også en ny flagstang. I 1989 skete noget exceptionelt! Skolen fik til museumsarrangementer 3200 kr., til musik 2000 kr., til bibliotek 2000 kr. og til fester og skovture 4000 kr. Fra samlet 3500 kr. årligt i begyndelsen af 1980'erne til nu 11.200 kr. Det havde jeg ikke troet muligt.

Stadig bånd til Frederiksværk
Det skal ingen hemmelighed
være, at vi er lidt stolte af vores
store, røde port. Den er lige godt
100 år, og det kan da også ses på
den.

I nogle år havde jeg argumen-
teret for, at den blev renoveret.
Men asbestsaneringen var en
meget væsentlig årsag til, at det
ikke blev til noget.

En henvendelse til Det Clas-
senke Fideicommiss om økono-
misk bistand gav ikke noget
positivt resultat, forståeligt nok:
Man betragtede det som en rent
kommunal opgave.

I 1990 lykkedes det at finde
frem til et kompromis med byg-
ningskontoret: Hvis skolen
kunne skaffe de 24 store, hånd-
smedede søm, der manglede,
ville porten blive repareret.

Håndsmedede søm har godt
nok ikke meget med kanoner at
gøre. Men de er dog lavet af jern.
Kanonstøberiet i Frederiksværk
er for længst nedlagt; men med
lidt god vilje kan man vel sige, at
det lever videre i Stålvalsevær-
ket.

I hvert fald rettede jeg henven-
delse til værket, og det blev gjort
til en meningsfuld lærlingeopga-
ve at fremstille disse søm.

Resultatet kan ses på porten til
Vester Voldgade 98: En smuk
port, som forhåbentlig kan holde
de næste 100 år.

Tilbage til skoleporten af pommersk fyr. Den trængte
hårdt til en restaurering, og da den så absolut var bevarings-
værdig, måtte skoleinspektøren jo forsøge, om fideicommis-
set ville bidrage hertil. Problemet blev drøftet ved to møder.
Ved første møde blev porten »kyndigt« inspiceret af en me-
get engageret bestyrelse. Et forslag om en eventuel deling af
beløbet blev ventileret, da der var tale om en meget stor ud-
gift. Formanden var tilbageholdende. På det næste møde
spurgte John Larsen – ved anvendelse af den sædvanlige
teknik – direkte formanden, om der kunne bevilges et beløb
til porten. Poul Schmith fortrak ikke en mine, men svarede
kort og klart, at det kunne fideicommisset ikke give støtte til.
(Jeg håber, at porten er blevet restaureret).

Det har været en fornøjelse at have været med i bestyrel-
sesarbejdet i understøttelsesfonden, som jeg måtte forlade i
forbindelse med pensionering. Min kontakt til skolen har
bekræftet mit syn på denne – den er noget særligt. Det har
tidligere elever i min bekendtskabskreds også udtrykt over
for mig.

Jeg ønsker skolen tillykke med 200 års-jubilæet og håber
samtidig, at en skole med en sådan baggrund og ånd må be-
stå i tiden fremover.

Estadio Del Classen

Hvad var min gamle skole?.

Den var mange ting.

Den var nogle gange støvede, udstoppede fugle og et cigaretrygende skelet, andre gange hælen-op-i-halen gymnastik i hvide underbukser, hvis man havde glemmt gymnastikposen. Den var også english i verdens mindste undervisningslokale.

Sardindåsen Næsgård.

Sådan hed den vist. Og i særlige uheldige tilfælde »Den Røde Bænk«, straffens bænk.

Den var triumfer og nederlag.

De største og respektive værste, hentedes for mig at se i skolegårdens gigantiske håndboldkampe.

Her skulle der duelleres klasserne imellem og der stod virkelig hæder og ære på spil.

Uger i forvejen diskuterede man i frikvartererne, hvordan modstanderen skulle slås og lagde så en snedig plan. I de lavere klasser, var man dog godt klar over, at det ville blive svært mod de store klasser, men man havde lov til at håbe på overraskelsen. Det var før set, at en 6. klasse havde slået en 7. klasse.

På selve kampdagen, skyndte man sig at skifte inden klokken ringede ind, skulende forsigtigt over til modstanderen. Målene blev samlet, og gummibolden blev sat i spil, dramaet kunne begynde.

Kampen var forbi, og den havde sine vindere og sine tabere. Vinderne kunne nu med god ret spadserere rundt i skolegården med ryggen rank som toreadoren resten af året, medens taberne måtte føre en stille eksistens indtil næste års turnering, hvor man ikke længere ville være de mindste, fordi en ny klasse rykkede op, og derved ville chancen være større.

Sådan var min gamle skole.

E Viva Classen

Michael Strøm

Morten Stig Christensen erindrings:

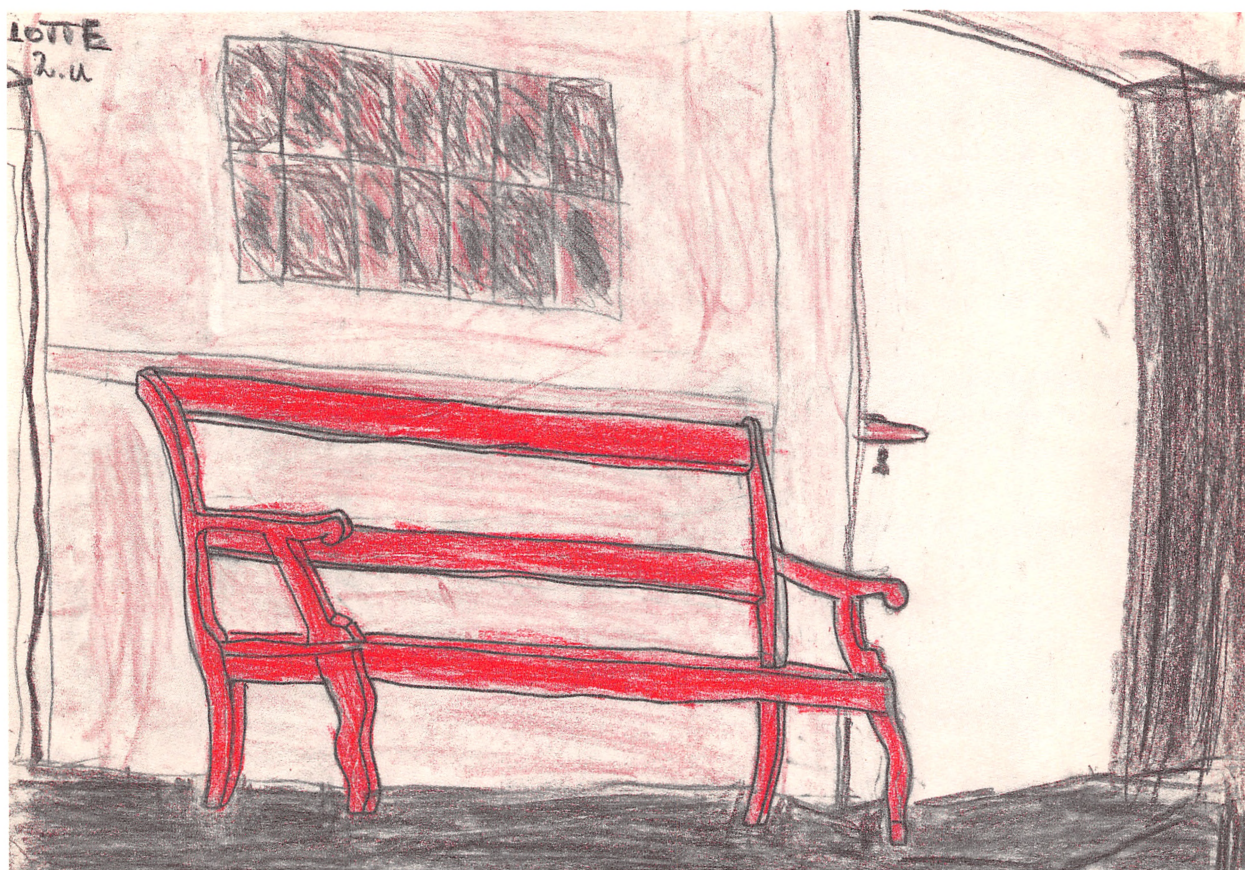
Sportens verden blev min foretrukne sfære. Mine første sportsko blev trådt med overbevisende snirf, snirf på skolens asfalterede gårdsplads. De større størrelser blev slidt på alverdens fine håndboldbaner, men kimen blev lagt i en skolegård på størrelse med terrassen til et hvilket-somhelst mindre parcelhus. Højre wing stod et større træ, men hvad pokker – et enkelt møde i høj fart med stammen lærte os at dribble udenom forhindringen. På trods af skolens lidenhed hjemførte drengene mange mesterskaber i håndbold, mens pigerne triumferede i langbold til den københavnske idrætsdag. Skolens fane bærer i plaketteform vidnesbyrden om en skole, der mødt med nærmest hånlige overbærenhed fra de store fine skoler, vandt på trods. Et prangende ydre fører ikke nødvendigvis til sejr. Med den classenske sjæl i bagagen, er man ikke helt ringe stillet i livet.

Den røde bæk

John Larsen

Når talen er om minder og Den Classenske Legatskole, er der en genstand, ja et begreb, der i den grad trænger sig på: »Den røde bæk«, bænken, man i gamle dage sad på, når man skulle til den store overhaling hos skolens leder, ja, jeg har en fornemmelse af, en fornemmelse, der er bygget op gennem utallige beretninger fra gamle elever, at opholdet på den røde bæk ofte var overhalingen!

Men de tider er forbi. Jeg ved ikke, om den røde bæk stod i Strandgade; jeg ved ikke, hvor den stod i Wildersgade; men jeg ved, den står på Skolen i Centrum, nemlig i den smalle

gang uden for kontoret, en gang, der er så smal, at der ikke er plads til en lænestol, langt mindre til to, hvor besøgende kan sidde og vente på samtale med inspektøren, vente, mens han rydder skrivebordet for nutidens mange administrative papirer. De samme vilkår gælder for elever, der af den ene eller anden grund, skal ind på kontoret. De kan risikere at måtte sidde på bænken og vente; og hellere sidde på en rød bænk end stå op, fordi der ikke er plads til mere plads-krævende stole.

Og når man som gammel elev kan komme rejsende fra Argentina for at vise sin sydamerikanske mand »Den røde Bænk«, ja, så skal den røde bænk blive stående.

Hvem kunne forestille sig at skifte »Den lille Havfrue« ud?

Ti år på bænken

Vi kom vandrende fra hele byen – forventningsfulde – for vi var blevet udtrukket i »lotteriet« og skulle starte på Den Classenske Legatskole.

Det var i midten af halvtredserne, og vi kom fra alle samfundslag til en folkeskole, som udenforstående troede var en privatskole. Navnet Classen og det med legatet må have givet denne association. For os elever var Classen blot et relief på væggen – fast inventar – ligesom viceinspektøren, der altid stod nedenunder. Legatet var et årligt tilbagevendende privilegium i form af en is, når vi var på udflugt.

Ingen følte sig i dagligdagen, som noget særligt, vi rejste jo blot lidt længere end legekammeraterne hjemme fra gaden for at komme i skole. Set i bakspejlet forholder det sig nok anderledes. 10 år i det lille beskyttede miljø, skolen udgjorde, blev noget særligt. Skolens størrelse, den engagerede lærerstab og traditionerne dannede rammerne. Eleverne, vi repræsenterede »de store årgange«, fyldte godt op.

Overalt herskede faste regler – det hørte tiden til – men elers ville kaos nok have brudt ud, for eksempel når gården

Poul Toftdahl

Brudstykke fra interwiv med Jørgen Troldahl i 1979.

Mindepladen, i væggen i stueetagen i den sydlige trappeopgang, over faldne elever under 2.verdenskrig, fortæller om 5 af skolens elever.

Den ene døde under krigen som engelsk soldat i japansk fangenskab. De fire andre deltog i modstandskampen her i Danmark. De blev alle fanget af tyskerne og skudt »under flugtforsøg«.

skulle tømmes. Blev reglerne brudt, så kunne man komme udenfor døren, »til vægs« eller få en »sveder« ligesom på alle andre skoler. Hertil kom yderligere en raffineret detalje – den røde bænk – en moderne »gabestok« placeret strategisk på skolens mest hektiske sted, hvor ganglinjerne mellem lærerværelset og skolens kontorer krydsede hinanden. Alt andet lige var det et fascinerende sted at få lov til at sidde. Det var skolens nerve. Disse få kvadratmeter, hvor alt og alle passerede ud og ind gennem utallige døre, der var altid action og en herlig duft af kaffe.

Lærerne man mødte her i sine folkeskoleår, ja de var evigt aktive. Erfaringerne fra deres aktiviteter har bredt sig som ringe i vandet overalt, og de har sat deres spor over en bred front fra det fagpolitiske, over det pædagogiske og det faglige, til at besidde ledende poster på alle niveauer i den danske skoleverden.

Traditioner er ikke alene noget, der er, det er noget, der skabes, og så skal de være stærke nok til at kunne leve videre og blive husket. Den Classenske Legatskole var dengang i begyndelsen noget, der kunne samle. Det var noget, der blev set frem til. Ikke alle nåede at optræde på scenen, men alle nåede efter måneders slid i pigernes gymnastiksal, at lære at danse lancier, så »de store« kunne skabe den rette balstemning i Folkets Hus.

Efter ni eller ti år »dansede« vi så hver for sig videre ud i livet, hver med vores »gevinst« som ballast.

Min Skolegang

**Louis Hansen,
Skoleinspektør**

I august 1950 dukkede 100 små elever op til de nye 1. klasser på Den Classenske Legatskole i følge med diverse voksne. Man gik til henholdsvis 1.v, 1.u, og 1.x. Jeg kom til at gå i 1.x, den mindste klasse, hvor vi »kun« var 32.

Fra min første skoledag husker jeg en masse tæt sammenstillede mennesker og i min umiddelbare nærhed en del voksne ben. Man fyldte ikke meget i klasseværelset og følte sig ikke særlig selvsikker i mylderet. Men snart tog man alt mere roligt. Vor klasselærere på skolen blev meget afholdte af eleverne, og vi fik lært en masse af dem.

Men hvor var der stor forskel på skolens daværende lærertyper, der anvendtes i rigt mål straffe for diverse forseelser. Man kunne i dobbelt forstand blive sat til vægs. Indeordning i frikvartererne kendtes ikke. Alle eleverne var ude i skolegården i samtlige frikvarterer. Såfremt man ikke stillede pænt op i regelmenteret række – eleverne to og to og klasserne kronologisk og alfabetisk – skulle man op ad skolens mur til almindelig beskuelse. Hvis det skønnedes, at man havde opført sig særlig uhensigtsmæssigt i et frikvarter eller i en undervisningstime, fik man en eftersidning. Man sad efter i et særligt lokale, hvor man fra skolens ordensbestemmelser afskrev de paragraffer, man havde forsyndet sig imod. På næsten rituel vis rev den tilsynsførende lærer materialet i stykker efter endt afskrivning, så afskriften ikke kunne genbruges ved en eventuel ny eftersidning. På en midtergang nær en af de to døre til lærerværelset stod *Den Røde Bænk*. Den skulle man sætte sig på, hvis man havde været særlig uartig. På de små elever virkede det særdeles ubehageligt. Nogle lærere anvendte en særlig raffineret trussel: Man kunne blive skrevet op i *Den Sorte Bog*. Spanskrøret var for os et ukendt begreb, men en sjælden gang imellem fik en elev en lussing.

Tilbage til selve skolegangen. Vor klasselærer behandlede os som mennesker, underviste på en spændende og livsnær måde, gav inspiration og stimulerede vores læselyst og ople-

velsestrang. Godt klaret i et lokale, hvis størrelse i forhold til elevtal og med faste borde og bænke groft sagt kun gav mulighed for en undervisningsform: klasseundervisningen. Men beskedne ydre rammer hindrede ikke kreative og nye tiltag. Eksempelvis lærte vi grundlæggende læsning efter lydmetoden, hvad der i 1950 var højst ualmindelig. Nogle forældre mente da også, at det nok var for vovet: At børn i det første halvår af deres skoletid skulle have læsetræning uden brug af stavning. Men vi lærte at læse, både hurtigt og sikkert.

I 1955 skulle vi til den berygtede mellemskoleprøve, efter hvilken eleverne kunne komme i eksamensmellemskolen, hvis de bestod en skriftlig prøve i dansk og regning. Efter 4 års forløb kunne man tage en mellemskoleeksamen og eventuelt i et efterfølgende skoleår afslutte med realeksamen. Langt de fleste fra 5.x klarede mellemskoleprøven. De, der ikke bestod, kom til andre skoler, hvor man havde eksamensfrie mellemskoleklasser. Men nogle, som bestod, valgte at gå i et gymnasiums mellemskole.

Da skolen kun havde eksamensmellemskole, fremstod den som udpræget boglig. Som elev var det svært at vurdere det faglige kravniveau, men det er i dag mit indtryk, at skolen satte en ære i at have en høj standard.

De tre underskoleklasser blev til to mellemskoleklasser. I min klasse kom der en elev fra 5.v samt nogle fra andre skoler. I alt var der 32 i klassen. Vor ny klasselærer fik nok at gøre med at skabe fodslag. Især drengene voldte problemer, fordi der ofte havde været slagsmål mellem de tidligere x'ere og v'er. Næsten ingenting skulle der til, før de to grupper røg i totterne på hinanden. Det lykkedes først at skabe fællesfølelse i 2. mellem, hvor vi også fik en ny klasselærer.

Selv om der gik både piger og drenge i klassen, gruppere man sig om sit eget køn. Men man skævede naturligvis efter pigerne. Og man kunne ikke undgå at være i nærheden af dem, for vi sad tæt i klassen.

Mellemskoletiden blev også præget af nye fag, bl.a. tysk, som i de år ikke var det letteste at undervise i. Vi kunne ikke huske noget fra krigens tid, men vore forældre og lærere havde den i frisk erindring. På en god måde pegede vor læ-

Recitation -»Bonden og hans søn«- udført af 4. klasse.

Børnedans af »Elverhøj«; 4 elever fra 4. klasse.

Årsfest

Fredag den.13 november,1953 Kl.19.00

*»Så hviler da bogen, og pennen er lagt;
i aften er det helt andre toner,
der stemmer vort sind, der nu er i pagt
med sang og musik, der forsoner
de tørreste ting med livsglædens rus,
med dansen, der går gennem mestrenes hus.«*

Sådan digtede »Nesdam«, en af skolens lærere, engang i 50'erne. Og anledningen var skolens årsfest, der i disse år i november måned afholdtes i »mestrenes hus« –Håndværkerforeningen (Molktes Palæ) i Dronningens Tværgade. Enkelte gange dannede Odd Fellew Palæet dog ramme om festen, og i 60'erne var det Folkets Hus ved Enghave Plads.

Fredagspigerne sang »Liebes Echo«, »Den lille glade niggerboy« og »Wonderfull Copenhagen«

rer på, at der var skabt meget værdifuldt i Tyskland før 1933, og dette også ville ske efter 1945. Foruden at vi lærte noget, fik vi i dette fag en god træning i mellemfolkelig forståelse. I op til flere måneder om efteråret arbejdede en del af klassen særlig ihærdigt på at kunne optræde med en eller anden form for underholdning ved skolens årsfest. Hver klasse satte en ære i at være repræsenteret på scenen. Ja, nogle af de optrædende ved årsfesten har siden skabt sig en professionel løbebane.

Vi kom også på lejrskole. Der var tradition for, at 3.mellem fik et ophold på kommunelærerforeningens koloni, der ligger ud til Torup Strand ved Jammerbugten. Det blev samtidig min første rejse til Jylland. De lokale beboere var meget hjælpsomme, og som tak afholdtes der en fest for dem på kolonien. Her kunne vi glæde dem med numre fra årsfesten.

Efter mellemskoleeksamenen i 1959 arrangerede vor klasselærer en tougers tur til England. En flot afrunding på mit skoleforløb på Den Classenske Legatskole. Disse år havde været interessante og udbytterige.

Det var ellers med blandede følelser, man tog afsked med sin gamle skole. Man havde lagt et livsafsnit bag sig. Og mange erfaringer tog man med, både gode og mindre gode. Selv i den modne alder huskes de, skønt de nu står i en mere dæmpet belysning. Men de gode lærere gav os oplysninger, appetit på livet og værktøj til at give os i kast med tilværelsens mangfoldighed. Takket være dem kan man se tilbage på sin skoletid med overvejende positive følelser, og de har bl.a. medvirket til, at man selv har valgt arbejde i folkeskolen.

Hvad jeg husker fra skoletiden?

Joh – opstilling i to rækker i gården. Gang i to lige rækker op ad den lakerede trappeopgang. Læreren, viceinspektør Jørgen Jørgensen, stod i stueetagen, og alle nejede og bukkede ved passagen. Joh – den personlige disciplin og punktlighed blev dyrket.

Gymnastiktimerne med fru Grubert fulgte samme punktlighed – ligesom frikvarteret med rundgang i gården var et fast ritual.

At engelskgloserne skulle kunnes, førte Bjarne Belhage regnskab over – og gud trøste den stakkel, som ikke kunne dem udenad.

Muntherheden i billedet af skolen bliver alene hentet frem i erindringen fra kærestebreve, poesibøger og kammeraterne i klassen. Skolen dengang var en disciplinerende foranstaltning mellem barndommen og voksentilstanden. I realklassen var der dog med samme Jørgen Jørgensen overladt et lille frirum til dialogen om det, man læste i den gode danske litteratur. Lejrskolen ved Jammerbugten med sangen for gud, konge og flaget – alt dette står tydeligt i min erindring om Den Classenske Legatskole.

Tillykke med jubilæet!

Helle Degn, M.F.
Minister for
udviklingsbistand

Luftalarm i skoletiden

Poul Malmkjær

Der var krig i Danmark. Dvs. krig og krig. Det var foråret 1941, og Danmark var besat af tyskerne, men min far, officiant K.E.P.N. Malmkjær ved 18. bataljon, var endnu i uniform og han blev fortsat flyttet rundt i landet som tjenesten krævede det.

Derfor flyttede familien også, først fra Vordingborg, hvor jeg oplevede 9. april, så til Sejs ved Silkeborg, hvor jeg så min første spærreballon, og så til »Grødslottet« i Rigensgade i København. Og i København skulle jeg begynde i skole.

Nu var indtegningen til 1. klasse forlængst overstået, og jeg var blevet et problem, hvis ikke Den Classenske Legatskole havde givet forrang til »børn af underofficerer«. Det gjorde den, og jeg var kry, da jeg den 1. april 1941 trådte ind ad den lille skoleport i Vester Voldgade, ind til en helt ny verden, hvor uoverskueligheden og usikkerheden paradoksalt nok var en trøst: Man kunne ikke andet end tro, at nogen ville gelejde én igennem.

Og det skete da også. Min tidligste underskole står i erindringerne som én lang, forunderlig legetime. At den ikke var det, siger sig selv, men her gælder kun min erindring. Lærere var guder, og min respekt tilsvarende gudhengiven. Jeg husker mig selv som den inkarnerede uskyld, der end ikke kunne korrumpes af de to frygtelige begivenheder:

Den første skete i Håndgerning. Det var ellers gyldne timer, hvor en elskelig, gammel lærerinde gav os lov til at »sidde frit«. Det betød, at jeg kunne flytte væk fra Erling og sidde ved siden af Karen, der var så sød. Vi rejste syæskens låg på højkant, prikkede hul i det med synålen og følte os meget hemmelige. Vi elskede de timer, men nogle tumper havde hørt, at det var stort at drille sin lærer, så en dag da frøken satte sig på sin stol, var den flyttet!

Hun blev ikke vred. Lavmælt bad hun os gå på plads, og så fortalte hun, hun jo kunne være kommet på hospitalet, og måske skulle hun så være væk fra os i mange uger! Der blev stille, og efter to minutter græd vi allesammen og så græd

vi iøvrigt resten af timen og langt ind i det næste frikvarter.

Den anden begivenhed var mere grotesk. Ture var den af os, der var mest bange for at blive vaccineret, så han stak af fra skolelægen. Jean-René og jeg blev sendt efter ham, og vi nåede flygtningen på Dantes Plads. Men Ture vendte sig imod os, hvid af angst, og han skreg, at hvis vi rørte ham, skulle hans far få tyskerne til at ordne os, lægen og hele skolen! Det havde vi en vis respekt for, Jean-René og jeg. Tures far var noget på Politigården. Vi gik tilbage til skolen uden Ture. Der var altså ting i livet, der var stærkere end skolen.

Så kom luftalarmerne, der fik linie 10 til at standse midt i Istedgade, så man kunne komme i beskyttelsesrum og få læst resten af lektierne. Og det blev smalkost i hjemmene. Skolebespisningens »flagmadder«, Fiskefars farvet i lag (som ingen ville bytte med), og »en lille liter sød«, skolemælk i kvartflasker, der alt for ofte endte på gårdens asfalt. Men det hørte altsammen med, og efterhånden som jeg blev

Skolekomedie i Molktes Palæ.

Brudstykke fra interwiev med Jørgen Troidahl i 1979.

Under 2.verdenskrig 1939 -1945 blev skolen en 22.marts 1945 »taget af tyskerne« og brugt som lazaret og børnehospital for flygtninge fra de tyske krigsområder.

Skolen blev frigivet årsdagen derefter, den 22. marts 1946.

Under »landflygtigheden« blev eleverne undervist dels i lokaler i de gule bygninger overfor skolen i Vestervoldgade - i rum som lå oven over den daværende hestgardes stalde - og dels på Christianshavns Gymnasium.

større, voksede det til en bevidsthed om, at ikke alt var lykke og 5-øres studenterbrød fra Hofbager Olsen.

Min Karen skiftede skole i 2. klasse, og tumulter i min familie gjorde sit. Vi så ikke meget til min far, og efter den 29. august 1943 så vi ham slet ikke. Rygtet sagde, at han var i Sverige. Så valgte jeg Annie, men som om plagerne ikke allerede var nok, flyttede hun til Taastrup – en by i provinsen! Erling og jeg trodsede alle forbud og fulgte hende ud af porten, ud på gaden. Vi vinkede, indtil hun forsvandt ved Langebro. Jeg anede vel ikke, hvad det rummede, men sorgen var reel. Jeg husker den da endnu.

Vi havde fået to finske piger i klassen, Anja og Anneli Lehtonen, to forskræmte flygtninge fra Tampere. Vi så dem an og besluttede, at dem skulle vi være søde imod. De lærte dansk og vi lærte at tælle til 10 på finsk.

Vinterkrigen havde vi hørt om, men begrebet var lige så luftigt, som luftalarmerne. Og under folkestrejken i 1944 tog Bussers mor os med op på Enghave Plads for at se den tyske kanon, der pegede ned gennem Istedgade. Vi grinede over ostehandlerens skodder, hvor der stod: »Når skodderne er lukket, er den gamle ost løs« ! Det var gaden, der aldrig overgav sig; det var skovtur på slagmarken. Så blev skolen taget! I et par måneder gik vi på en systue ved Frederiksholms Kanal. Det var bittert at gå forbi MIN skole og se tyske flygtninge hænge i MIT klassevindue!

Undervisningen var kaotisk, også da vi flyttede til Christianshavns Gymnasium. Den ene uge gik vi i skole om formiddagen, den næste om eftermiddagen. Man måtte indrette sig, især da krigen rykkede nærmere, og bomberne begyndte at falde på Christianshavn. Og 5. maj 1945 tog Bussers mor os med for at se frihedskæmperne i kamp med Hipo'er, der skød fra taget af Det ny Teater. Så havde vi ligesom gjort vores.

En dag kort efter stod der en mand i grå officersuniform uden for hegnet til Christianshavns Gymnasium. »God dag, Poul«, sagde han, »jeg er din far. Jeg har et par svenske soldaterstøvler med til dig. De er lidt store. Jeg skal videre ned til grænsen i dag og afvæbne tyskerne. Hav det godt!«

Jeg så ham først igen, da jeg var 18 år og modig nok.

Endelig blev skolen fri og »afluset«, og vi vendte tilbage til en duft af fernis, der var ti gange stærkere end efter sommerferierne. Det var som alt var malet over. Kål, naftalin og fedtlæder, alt skulle bort. Og dér kom jeg i mine svenske fedtlæderstøvler, der var så store, at jeg måtte vende på Rådhuspladsen, sagde Erik. Men jeg var stolt af dem, og med dem på brød jeg muren op i 1. mellem og fik rare hr. Madsen som klasselærer; og da hospitalsskibene kom væk fra havnen, fik vi igen svømning på Langebro Badeanstalt. Det var med at få taget livredderprøven i en fart.

Men i Mellemskolen forsvandt også uskylden. Med »A« fik vi en lærer, der forpestedede tilværelsen for alle. Han var en skuffet, bitter mand, der lærte os én ting: at han var for god til os. Hans foragt og hans åndelige mishandlinger, bringer den dag i dag harmen op i mig. Jeg var hans bedste elev.

Livet kunne være grumt, og studenterbrød kostede nu 10 øre. Men skolefesterne i »Old Fellow Palæet« blev bedre og bedre; pigerne var ikke kun kønne ansigter, og andendagsgilder og dans i skolegården tog brodden af de upopulære fysiktimer.

Jeg begyndte også at få følelsen af, at det at gå på Den Classenske var lidt for sig. Det var ikke kun navnet. Det var især den reaktion, det vakte. Og vel den omstændighed, at skolen ikke havde et opland. Vi kom fra hele København, og vi blev spredt over hele København, da vi forlod skolen. Forinden havde skolen skaffet mig en rejse til USA, et ubegribeligt eventyr i 1949's grå, rationerede Danmark. Men det er en anden fortælling. Denne her skal slutte med: Vist blev jeg da af og til træt af skolen, men jeg »tog realen med«, som Niels Havsgaard synger. Og det var slet ikke så galt – dengang.

Gode skoleminder

Knud Aagaard

Jeg startede i Den Classenske Legatskole i august 1931 i 1. klasse og sluttede med det, der dengang hed mellemskoleeksamen i marts 1940 – altså kun et halvt års tid efter 2.verdenskrigs udbrud og kun et par uger, før den nazistiske okkupation af Danmark fandt sted.

Grunden til, at jeg kom i Den Classenske Legatskole, var den enkle, at mine tre ældre søskende havde gået – for den enes vedkommende stadig gik – i denne skole. Det havde såvel de som mine forældre været godt tilfredse med, og derfor kom jeg altså også til at gå der.

Min skolevej førte mig fra Hollænderdybet, hvor vi boede, via Amagerbrogade forbi Voldgraven og den gamle Accisebod ind i Torvegade, som jeg husker som en smal, mørk gade, hvor sporvognene kørte livsfarligt tæt på fortovet. Det var jo, før de store karreer som Lagkagehuset og Hornfisken blev opført, og inden gaden blev udvidet til den brede chaus-se, som den er i dag. Kort før Knippelsbro drejedes skarpt til venstre ad Wildersgade, hvor skolen dengang lå. Gennem skoleporten kom man så ind i gården med dens stavelige træer og havde nu Christianskirkens bastante bygning med det højt rejste tag og tårn på den ene side og Burmeister og Wains fabriksanlæg på den anden – en placering mellem fortid og nutid, eller hvis man foretrækker det, mellem Gud og Mammon – ikke noget dårligt udgangspunkt for en skole.

Fra min første skoledag husker jeg kun, at jeg – fordi jeg stod øverst på elevfortegnelsen – blev udnævnt til ordensduks og som sådan skulle sørge for, at tavlen blev slettet, og at der blev luftet ud - hvilket undertiden kunne være meget påkrævet - og lignende pligter. Det havde jeg ikke noget imod, men jeg husker meget klart, at jeg følte mig flov og genert, fordi jeg skulle rejse mig op og modtage instruktion, medens mine nye kammerater og deres mødre, som havde fulgt deres poder i skole, kikkede interesseret på mig – sådan følte jeg det i hvert fald.

Da jeg startede i skolen i august 1931 hed rektor hr. Skib-

sted. Jeg husker ham som en ældre, hvidhåret herre, rødmosset og altid iført mørk habit og hvid skjorte. Så vidt jeg husker, gik han på pension i 1938 og afløstes af hr. Troidahl.

Af lærerne husker jeg først og fremmest vores klasselærer, hr. Nielsen. Han var afholdt og en dygtig lærer, som underviste os i dansk og i mellemskolen tillige i engelsk. I regning havde vi frk. Nielsen – populært kaldet »Cowboy-Nielsen« angiveligt, fordi hun var vokset op i Argentina, hvor hendes forældre ejede en kvægranch. I religion var frk. Riis vores lærer. Jeg husker hende, bl.a. fordi hun forklarede os begrebet »evighed«, så jeg i hvert fald aldrig har glemt det: »Børn, forestil jer et bjerg af diamant, den hårdeste stenart, der findes. Det har form som en pyramide og er 1 km højt. Hvert tusinde år kommer en gråspurv og sliber sit næb på det. Når bjerget er helt slidt ned, er der gået et sekund af evigheden«. Hr. Nørgaard underviste i historie – en dygtig lærer, som til

2. under B.1936 - 37
skolen i Wildersgade
Klasselærerinden var Frk. Lange.

min konservative faders bestyrelse var af radikal observans og vistnok – oh skræk – medlem af borgerrepræsentationen. Af andre lærere husker jeg hr.Madsen (geografi), hr.Larsen (tysk), frk. Andreasen (tegning) og hr. Holm (sang).

Om sommeren gik vi drenge i samlet folk ud på Holmen, hvor vi spillede fodbold i gymnastiktimerne. Da skolen i slutningen af 30'erne flyttede til Vester Voldgade, vandrede vi om sommeren i stedet for til den kommunale badeanstalt ved Langebro for at lære at svømme. Her kunne man tage den lille og den store frisvømmerprøve og evt. livredderprøven. Vandet var jo ikke altid lige delikat. Jeg kan fx huske, at jeg kom op af bassinet glinsende af olie efter at have svømmet 1.000 m. i forbindelse med livredderprøven.

Et par år før jeg sluttede i Legatskolen, flyttede den til Vester Voldgade. Lokalerne her var lidt mere tidssvarende – bl.a. med flere faglokaler, fx. til sløjd og madlavning, som vi ikke havde haft i Wildersgade.

Om min tid i Den Classenske Legatskole kan jeg afsluttede anføre, at jeg helt overvejende tænker tilbage på tiden der med glæde. Jeg husker undervisningen som dygtig og kompetent, og jeg kan da i den forbindelse anføre, at overgangen til gymnasiet, som ofte kan være ganske barsk, for mit vedkommende forløb uden større vanskeligheder, hvilket jeg tilskriver det solide grundlag, jeg havde fået i Legatskolen.

Jeg må også bemærke, at jeg aldrig husker at have set spanskrøret eller andre former for korporlig afstraffelse bragt i anvendelse. Når det gik højt, fik vi en »sveder«. Skolen forekom – set i bakspejlet – heller ikke så autoritativ og stiv, som man ofte har hørt om andre skoler i 30'erne. Der herskede et afslappet og venligt forhold mellem lærere og elever.

MIN KONKLUSION: En god skole, som jeg mindes med glæde.

Spildt arbejde ærgrer børn

Margrethe Rye Møller

I 1919 begyndte jeg skolegangen i 1. klasse. Bogstaverne kunne jeg, inden jeg kom i skole. Jeg havde fået en ABC forærende, en Hanebog. Af og til lagde hanen på forsiden en 25 øre (og det var mange penge) – underligt nok for en hane – i bogen, når jeg havde været flittig.

Hvilke bøger vi ellers brugte, har jeg ingen erindring om, men jeg husker en lærerinde, vi havde i håndarbejde frk. Andreasen. Hun gav mig 4+ (vi fik karakterer hver måned fra 0 til 6, og nummeret blev hver gang råbt op). Vi hæklede bl.a. en smal blonde; min blev meget, meget fast og skifergrå. Arbejderne blev fremlagt ved årets afslutning og skulle inden tages med hjem til strygning, men måtte ikke vaskes. Da min mor så min ca. 10 cm blonde, sæbekogte hun den omgående til min skræk, for det måtte vi jo ikke. Men hvid og strøget blev blonden, og til min store undren blev der ikke sagt noget i skolen derom.

I 3. kl. lærte vi at strikke sokker, og i 4. blev vi sat til at lave et par benklæder i hvidt lærred efter et mønster, som ingen mennesker brugte mere. Alt sammen syet i hånden, med for- og bagsmæk med bændler til at binde om livet og brede flæser fornedet på buksebenene, vel at mærke med hulsømme og rynker, så flæserne rigtig kunne strutte.

Og de forbistrede rynker skulle være »håndstrøgne«, d. v.s. man trak to rynketråde gennem flæsen foroven, op og ned nøjagtigt over hinanden, og så skubbede man stoffet sammen ud for hvert sting, nej, hvert andet sting over hinanden, og strøg med nålen fast ned langs rynken, så der blev en skarp fold.

Jeg kan den dag i dag føle bitterheden, når en af rynketrådene i 5. el. 6. forsøg sprang, når man var 3/4 eller næsten ved vejs ende. Da vi fik bukserne hjem efter eksamensfremlæggelsen, prøvede jeg dem. Jeg kunne binde livbåndene om halsen og bruge sideslidserne som ærmegab.

Spildt arbejde ærgrer børn, så de kan huske det.

Jeg mener, at vi i 3. kl. og fremefter havde en hr. Madsen

til regning. Jeg var dengang god til hovedregning, så hver gang han havde ærinde på lærerværelset – og det havde han tit – skulle jeg tage hovedregning med klassen, stående på trinnet i forlængelse af katederet. Jeg ved, at på det tidspunkt bestemte jeg mig til, at jeg i mit voksne liv ville kunne sørge for mig selv; jeg har antagelig tænkt mig som lærerinde.

Vi havde en lærerinde, som vi holdt meget af, der hed frk. Kastrup i dansk og religion tror jeg, i hvert fald dansk. Mørkhåret med lille knude i nakken og gennem knuden sad en sølvpil; en rigtig højskoletype.

Jeg kan fremdeles remserne med ubestemte, påpegende o.s.v. o.s.v. stedord og anden grammatisk lærdom – overordentlig grundig og god undervisning som i øvrigt i alle fag. På et tidspunkt i 4. el. 5. var hun syg, og vi piger samlede sammen, 5 kr., til en aflang »krystalskål« med frugt i og sendte hende den. Til gengæld blev vi inviteret hjem til hende en eftermiddag til chokolade, og det var jo såre spændende.

I sang havde vi en hr. Holm. Der var et sanglokale. Hvor når undervisningen begyndte, husker jeg ikke, men i hvert fald i 3. klasse lærte vi noderne og at synge efter dem og at slå takt med højre arm: ned, venstre, højre, op. Jeg tror, vi sang tostemmigt. En begivenhed, jeg husker, er, at vi alle skulle lære »Lyksalig, lyksalig hver sjæl, som har fred«, og at den blev sunget i drengenes gymnastiksal, hvor alle eleverne var samlet i anledning af, at en lidt ældre elev var druknet i voldgraven, fordi han havde vovet sig for tidligt ud på isen og var gået igennem. (Ellers var der, når vejret var til det, skøjtebane på et bestemt stykke af graven over mod Amager Boulevard).

I 5. kl. havde vi den frygtede »tørfar«, inspektør Lynge, en lille, rund, temperamentsfuld herre, i naturhistorie. Omfattende undervisning! F.eks. alle pattedyrs tandforhold ligefra skovmus til kameler, elefanter og hvaler, fordøjelsessystemer, skeletdele o.s.v.. Fugle lige sådan. Muligvis nåede vi ikke til fisk, insekter m.m. Jeg husker det allen fals ikke fra den periode.

Vi lærte også at bruge den lille grønne Flora, men det må have været med en af lærerinderne. Forresten gik det op for

mig, at det var noget vigtigt for mig, at jeg havde godt kendskab til landbrug. En af drengene, der boede i Grønnegade og talte udpræget grønnegade-københavnsk, troede, at jordbær voksede på træer, og det slog mig, at hvor skulle han vide andet fra.

Vi havde tegning og tegnede og tegnede efter nogle store klodser, der blev stillet på katederet, trekanter, kuber, kegler, pyramider og skulle tegne med noget, der hed perspektiv. Det må have været i 5.- 6. klasse, at den almindelige kedsomhed blev brudt en smule v.h.a. en papegøje udskåret i pap og farvelagt – til at tegne efter. Ingen fritegning. Historie, geografi o.lign. har jeg ingen erindring om.

Endelig var der gymnastik, og det var dejligt. Da vi kom i 4. kl. skulle vi møde i gymnastikdragt. Vi fik en tegning med hjem. Dragterne skulle være af mørkeblåt (heluldent) cheviot og det var dyrt, og desuden måtte vi jo have en syerske til at udføre modellen. Det var en »sømandskjole« med to wienerlæg for og bag, lange ærmer, stor matroskrave og slips med knude. Bælte, krave, slips og manchetter skulle påsyes hvide silkebændler, dertil bar man mørkeblå jerseybukser, lange strømper, og i omklædningsrummet skiftede man så

Fløjtespillerne er i funktion og sangbøgerne fremme, på vej til Skanderborg.

til de medbragte spartasko. Som regel havde vi kjolerne på tirsdag og fredag hjemmefra.

Hvad drengene brugte, aner jeg ikke; jeg har aldrig set dem i aktion.

Lærerinden hed fru Stage, en såre nydelig, lidt bastant dame, gift med hr. Stage, der også var lærer på skolen, men ham kender jeg kun som gårdinspektøren.

Undervisningen var som alt andet på skolen præget af disciplin, men i øvrigt god og præget af tiden forud. Jeg hører endnu: »alle midt, til højre se, rette ind, rykke ud og ned på gulvet«. Derefter svinge benene op over hovedet og røre gulvet med tærne, og de der så ikke var iført de mørkeblå jersey, fik prompte »anmærkning«. Der var ribber og bomme, og vist, hvad der hørte til den tids højest gammeldags undervisning.

Skolekøkken fandtes ikke. Jeg mener heller ikke, at drengene havde sløjd. Men svømmeundervisning fik vi. Det foregik på en kommunal badeanstalt på Amager-siden lige inden Langebro. Vi marcherede dertil to og to i samlet trop med klasseformanden forrest, fungerende som ansvarshavende. Først passerede vi badeanstalten – helårs – Rysensteen, og så kom den kommunale. Til højre var pigernes afdeling. Vi klædte om under et halvtag, og der var et stort, dybt bassin med vippe, muligvis vipper, og nærmest indgangen to eller tre mindre bassiner i forskellig dybde med trægulve, korkbælter, bøjer o.s.v. og i hvert fald for mig, der i forvejen kunne svømme, udmærket undervisning. Jeg af lagde i 5. kl. den »store frisvømmerprøve«, bjergning, 3 m dykning, rygsvømning (jeg tror ikke, man underviste i crawl før senere) og 300 m brystsvømning.

Vandet var meget »let« at svømme i, hvis De forstår, hvad jeg mener. Man gled så bekvemt igennem det, og det havde altid et smule glinsende, regnbuefarvet skær – af grunde jeg først langt senere begreb.

Ang. seksualundervisning var der ingen. Jeg vidste godt, at børnene ikke mere blev bragt af storken. Nej, nu kom en engel med dem. Og det troede jeg, til jeg var 11 år. En lege-kammerat antydede noget andet, så jeg prøvede at få mere at vide i det hjemlige leksikon.

Der drikkes kaffe inden afgang
med toget
fra Frederikshavn til København

Ud til Wildersgade lå en ca. to etagers bygning med en port længst til venstre. Jeg mener, der stod en lærer der om morgenen og noterede dem, der kom for sent. I porten var en mørk trappe med et meget solidt, blankt gelænder med store knopper på, så der ikke skulle kunne kures ned ad det. Inde i skolegården var der noget lavt til venstre med en gennemgang ind til den smalle pigegård, hvor der var bænke langs en mur modsat gymnastiksalen, og hen imod kirkepladsen til højre pigernes lokummer, 6-8 tror jeg, på rad med en fælles rende under sæderne. Der var plads nok til stilfærdige lege, svinge o.lign., i gården.

Jeg mener, vi spiste vore medbragte klemmer ude i al slags vejr, så mon ikke der har været et halvtag? Vi måtte gerne være i den store gård, drengegården. Jeg legede tit fangelege med drengene.

Skolegården afgrænsedes af et højt og solidt jerngitter ind til kirkepladsen, Christianskirken. Bagest i gården stod et meget stort træ med en 6- eller 8-kantet bænk omkring. Når klokken ringede strømmede alle til deres klasses plads i drengegården; stillede op i lige rækker to og to (med front mod sidefløjen) med formanden forrest, og når gårdinspektøren, hr. Stage, slog på en messingklokke under et lille halvtag ophængt midt på sidefløjen var det »alle ret« igen, og så marcherede man i dybeste tavshed i tur og orden op i sin klasse. Skulle der af og til være lidt murren i gelederne hændte det, at inspektør Lynge åbnede vinduet i kontoret (1. sal i gadefløjen) og sagde nogle velvalgte ord, og så blev der dødsstille.

Som antydte var der stram disciplin. Der var en ordning med klasseformænd (kriterierne for at blive det husker jeg ikke mere, men man skulle i hvert fald være »en sød elev«). Man blev udnævnt for en måned ad gangen, mener jeg, og indfandt sig så på et fastsat tidspunkt på forstanderens kontor. Der fik man udleveret et mærke/tegn på sin værdighed til at bære på venstre side af brystet. En plade med en vel 10 cm nål, der endte i en skruegang, hvorpå en dippedut blev skruet fast, efter at nålen var stukket gennem tøjet. Så tabte man ikke nålen. Opgaven var at føre klassen i ro og orden op og ned ad trapperne – og som nævnt til svømning. Der må

På vej til Himmelbjerget.

vel have været en ordensduks foruden til at lufte ud, hælde blæk i blækhusene, hente kort o.s.v.?

Vi var omkring 30 i klasserne i underskolen. Enkelte elever gik op til mellemskoleeksamen allerede i 4. kl. og klarede det. Selv havde jeg i 5. kl. ingen vanskeligheder.

I sommeren 1925 blev der arrangeret en rejse i 14 dage i Jylland for de to 1. ml. kl., det var frk. Tvermoes og Scheel, der stod for det. Trods skoleskiftet fik jeg lov at være med. Rejsen kostede 30 kr.; det forlød, at vi fik tilskud fra børnehjælpsdagen. Rejseomstændighederne til Århus husker jeg ikke, men ved vor velkomst var der en stor, fed rotte, der kom farende op fra gymnastiksalen, hvor vi skulle overnatte første gang på madrasser på gulvet. Jeg tror, vi overnattede alle steder i gymnastiksalen undtagen et sted:

På det fine Holms Hotel i Kandestederne. D.v.s. på og på; det foregik på loftet over den ret store hestestald. Der var både duft og hyggelig støj hele natten fra underboerne.

Vi vandrede en betydelig del af vejen, og to af pigerne var udstyret med fløjter, så de kunne sætte liv i de trætte, når det tiltrængtes, med lidt rytmisk fløjten.

En af lærerinderne kendte dr. Max Hedin, en dengang kendt dansk-amerikaner, og de to voksne var inde i hans »Hørdalshuset« for at tale med ham, og siden kom han ud og fulgte os lidt rundt i bakkerne (Rebild). Vi må jo være blevet transporteret med tog ind imellem (jeg har dog i fotoalbum skrevet »fodturen i 1925«), men langs Vesterhavet gik vi flere dage langs vandet. Det var anstrengende, bl.a. fordi sand er tungt at gå i, og flere blev syge, antagelig af sol- og luftpåvirkning, så de af os, der var stærke nok, måtte støtte og bære deres rygsække. Vi hjembragte alle gaver til familien i form af lyngbuketter og ilanddrevne grønne glaskugler i et rebnet, som fiskerne dengang brugte til at holde nettene oppe i vandet. Når, og hvordan vi spiste husker jeg intet om; men på billeder fra Frederikshavn fremgår det, at der til afslutning på turen var råd til kaffe på et hotel el. lign. Derfra gik turen med toget hjem til Kbh's Hovedbanegård, hvor der var et større opbud af modtageforældre.

I Hørdalslunden.

Nogle Erindringer fra min Skoletid i Wildersgade

Vilhelm B. Olsen

Skolen lå i Wildersgade, Skolegården var med et Jerngitter med en Låge, hvortil kun Inspektøren havde Nøgle, adskilt fra Pladsen omkring Christianskirken. Skolebygningen bestod af en Hovedbygning, som vendte ud imod Wildersgade og to Sidefløje, et Komplex på 3-4 Etager.

Porten, som var i Hovedbygningen, førte ind til en Gang, hvorfra der var Opgange til begge Sidefløjene og videre ind til Skolegården.

Lige over Porten var Skolens Kontor, herfra blev Skolen styret.

Højere oppe var der Klasseværelser og Lejligheder, Sagen var jo, at mange af de ved Skolen ansatte Lærere og Lærerinder boede på Skolen. Først var der Forstanderen cand. teol. Th. N. Skibsted, der boede i den højre Sidefløj i Niveau med Kontoret med Frue og Sønnen Preben. Skipper, som vi kaldte ham, var en dygtig og respekteret Lærer med en vis Autoritet, men alligevel elsket på Grund af sine menneskelige Egenskaber. Jeg havde ham i tysk i hele Mellemskolen, han var Specialist i tyske Remser efter Kapers tyske Grammatik, det gjorde han meget ud af.

I venstre Sidefløj boede Hr. Stage, der også var Teolog, sammen med sin Frue og Sønnen Mogens, ham har jeg ikke haft som Lærer.

Oven over Skipper boede Hr. Lynge med Frue og Sønnen Kaj. Hr. Lynge tog sig af Skolepengene, som dengang var 2 Kr. om Måned. Var der flere Børn fra samme Hjem, var Taksten 1 Kr. for den næste, medens Resten var gratis.

Højere oppe boede Tegnelæreren Hr. Berg, en Mand med Lune og Humør, hans Timer kunne man altid glæde sig til. Heroppe boede også vores Naturhistorie- og Fransk lærerinde Frk. Holst, en midaldrende Dame. Hun vilde have, at vi i Fransktimerne skulde sige Mademoiselle Holst til hende, så

Skolens andet tilholdssted, Wildersgade 5 - 9, set fra Christianskirken

derfor blev hun, i skolegården, aldrig kaldt andet end Sellen.

Endelig var der Frk. Rønne, en elskelig ældre Dame, som havde været ansat ved Skolen i mere end tyve År. Hun boede i den venstre Fløj oven over Hr. Stage, hun underviste i dansk i de små Klasser, første og anden Klasse.

Hendes Dansktimer begyndte hver Morgen med, under hendes Ledelse, i Kor at fremsige Trosbekendelsen og Fader-vor, så fik vi i hvert Fald lært det.

Det var det Lærerpersonale, der boede på Skolen. Der var desuden Sanglæreren Hr. Holm og Gymnastiklærer Jørgensen, Historielærer Magister Hr. Gunner Nørregård, endvidere Hr. Magister Steenbjerg i Matematik, Frk. Karen Nielsen, som også underviste i Regning og Matematik. Hun havde boet i Argentina i sin Barndom, så hun kunde fortælle noget om at ride og kaste med Lasso. Det var vældig interessant, når hun rigtig kom i det Hjørne. Så var der Hr. Funck, også en Matematiklærer, der var det ved ham, at han skulle harke og spytte i en hertil anbragt Spyttebakke, det virkede ækelt, og vi kunde ikke forstå, at han ikke kunde ordne det inden Timen.

Så var der Skolebetjenten Hr. Hansen, der boede i venstre Sidefløj i Niveau med Skolegården. Skolebetjenten og hans Kone gjorde rent i Klasseværelserne, og om Vinteren skulde der hver Morgen fyres op i alle Lokalerne, så han havde nok at se til, desuden kunde man købe Stilebøger hos ham a 70 øre. Drengene fra tredje eller fjerde Klasse, jeg husker det ikke nøjagtigt, skulde holde Gården ren for Madpapir, derfor var den inddelt i 4 Zoner, jeg havde Zone 2 om Tirsdagen. Spisefrikvarteret var fra 9.50 til 10.10.

Vi havde et par dygtige lærere i engelsk, Dr. phil. Kalisch og hans søster Hilda Kalisch. Han underviste kun i Realklassen, hvor han sagde du til Drengene, men De til Pigerne.

Søsteren, som vi havde i engelsk, var en sjov Fremtoning. Hvis jeg skal beskrive hende, så var hun en lille lavbenet Dame, rund og fyldig, med et lille mørkhåret Hoved, glatfriseret med en lille Knold i Nakken.

Hun var vel omkring et halvt Hundrede År og havde været på Skolen i mange År, hun fortalte os engang, at da hun var i vores Alder, læste hun både tyske, engelske og franske

Sådan var det i 1923

»I Stil faar 2' og 3'Klasserne 2 Opgaver, hvoraf den ene bliver en Diktat. Begge opgaverne skal skrives paa samme Stykke Papir; Diktaten tages først. Imellem de to Opgavers Udførelse lægges et frikvarter. I 4'Klasse gives i Aar en Gengivelse; men desuden vil Børnene forud for Gengivelsen have at skrive nogle faa Sætninger efter Diktat. Det samme gælder for 5'Klasse. I 2' og 3'Klasse skal Læreren i Dansk selv diktere, og der skal ikke være andre Lærere til Stede. Genfortællingen oplæses, og Udfyldningsopgaven, Spørgestilen og Regneopgaverne opskrives af den tilsynshavende. Til de skriftlige Opgaver må der højst anvendes 3 Timer i Regning, 4 Timer i Stil.

Romaner. Onde Tunger kaldte hende Rullemops, andre Moppen.

Så skete det en Dag, vi kom til at tale om det, at hun fortalte om, hvad man spiste i Almindelighed ved Måltiderne i England, Æg og Bacon, o.s.v. Det var jo også meget interessant, men pludselig er der en, der rækker Fingeren i Vejret, hun ser spørgende på ham, han begynder: Frk. har de også Rullemops i England?

Spørgsmålet udløste en Orkan af Latter, hun blev kridhvid i Ansigtet og for hen til ham: du kan tro, jeg forstår godt Situationen! og så langede hun ham en Lussing med den flade Hånd, og så med Bagsiden den modsatte Vej, det blev ved, til hun syntes, han havde fået nok. Så gik hun tilbage til Katederet, og Undervisningen fortsatte som om intet var hændt.

Vi havde en Vikar, en Færing, som studerede Teologi på Universitetet, det var den senere Provst for Færøerne, Gudmund Bruun. Om Sommeren blev Gymnastiktimerne brugt til at lære at svømme på Rysensteens Badeanstalt ved Langebro, hvis Vandet var 14 Grader eller derover, ellers spillede vi Fodbold på Christianshavns Vold.

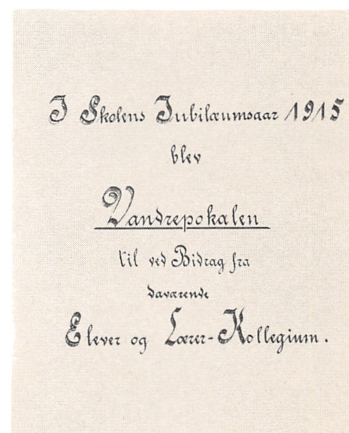
Om Disciplinen på Skolen i det hele taget kan man godt sige, at den bar Præg af, at det var Militærbørn, der gik der, det var Kæft, Trit og Retning.

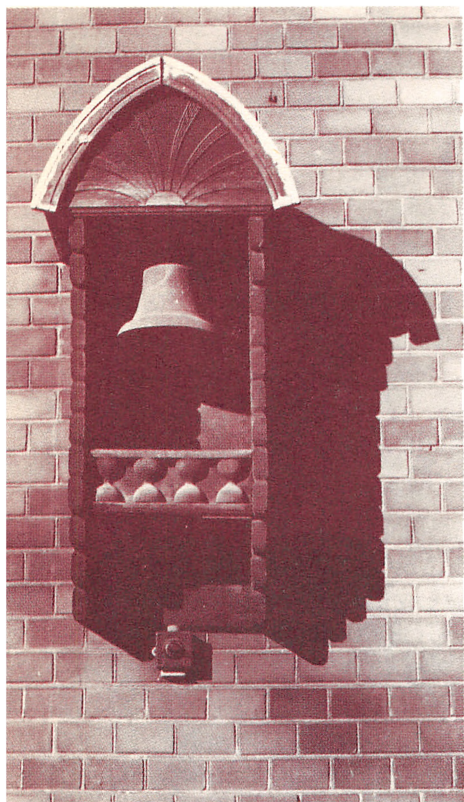
Når Klokken ringede, stillede man op, hver Klasse for sig i to Rækker, og den Lærer, der havde Gårdvagt, slog et Slag på en Klokke, der hængte til det samme, og kommanderede »ALLE RET«!, så kunde den Lærer, vi skulde have, og som i Mellemtiden havde anbragt sig foran Klassen, føre denne op.

Og skulde Skipper tale med en Lærer, sagde han ikke:»Du Gunner, men Hr. Magister, et Øjeblik.«

Et halvt Hundrede Meter fra Skolen op imod Torvegade lå en Slikbutik, Snasken kaldte vi den, der var et Par Trin ned. Butikken var ikke ret stor, den blev besøgt af Skolebørnene efter Skoletid. Ud mod Kunderne var der opsat et Ståltrådsnet omkring Hyldeerne, så der var ikke noget med Selvbetjening. Et ældre Ægtepar havde Butikken og passede den selv, han med Bowlerhat og sort Jakke. Dengang var Va-

I 1915 afvikledes en fodboldcup-turnering. Denne turnering blev en årligt tilbagevendende begivenhed de følgende fem år. Hvor pokalen er blevet af, er uvist. Men den dagbog, der førtes over slutkampene, eksisterer den dag i dag, og fra denne bringes her en side. Hvorfor 1915 omtales som »Jubilæumsaar«, må stå hen i det uvisse.

Læreren, som havde haft gårdvagt, slog et slag på klokken og kommanderede: »ALLE RET«

terne jo ikke indpakket fra Grossisten, næh, de blev skovlet op enten med en lille Skovl eller med Hånden i et Kræmmerhus. Man tog det ikke så tungt med Hygiejnen dengang.

Vores Engelsk Lærerinde Frk. Kalisch havde også den Skik, at vi hver Måned skulde have en Slags Eksamen i den Måneds Pensum. Så skulde vi op og stå foran Katederet 2-3-4 ad gangen, og så skulde vi kunde de Vers, vi havde haft, udenad.

Den ene begyndte, og når hun så syntes, det var nok, så den næste. Ligeledes med Gloser, hun sagde dem på dansk, og så skulde vi sige dem på engelsk og stave dem. Vi kaldte det for »dommedag«, og der er jo ingen Tvivl, Stoffet sad bedre fast.

»Se, saadan snor jeg mit Overskæg.«

Selv i en så travl tid, som 1919 må have været på grund af forhandlingerne med kommunen, måtte man afse tid til hverdagens alvorlige sager:

»I Anledning af en Undervisningsministeriet fra Baadsmand »A.« tilsendt Indberetning om »Forholdene på Den Classenske Legatskole« skal undertegnede hermed tillade sig at udtale:

Den usømmelige Affære, hvori Baadsmand »A'«s Søn og en anden Dreng fra samme Klasse spillede Hovedrollerne, kom frem ved, at gode Elementer blandt Klassens Dreng oprørtes over deres opførsel og forlangte af Pigerne, at de skulle klage over bemeldte Drenges uhøviske Opførsel. Selvfølgelig var det Pigerne meget imod at afgive Forklaring i en saa smudsig Affære; men Resultatet blev dog, efter en Klage til Klasselærerinden Frk. »B.«, at Skolens Inspektrice, Frk. »C.« tog sig af Sagen. I sit Forhør af Pigerne kom Inspekticen saa vidt, at hun forstod, at hun ikke som Dame kunde afgive Referat til Skolens Forstander, hvorfor hun gik den Vej at meddele Sagens Enkeltheder til min Hustru, der da forelagde mig Resultatet.

Forstanderen bad nu mig – som Skolens Inspektør – om at undersøge Forholdet for at faa Pigernes Fremstilling bekræftet ved Tilstaaelse af Drengene.

Jeg tog da – paa Skolens Kontor – i Forstanderens Nærværelse Drengene i Forhør, idet jeg forelagde dem Klagen, som den var. Den ene af Drengene indrømmede Rigtigheden; men den anden, Baadsmand »A's« Søn, benægtede Klagens Rigtighed. Forstanderen greb da ind og foreholdt paa det kraftigste Drengen ikke at prøve paa at lyve sig fra det. Der er nu hertil at bemærke, at vi af Damernes Fremstilling af Sagen havde faaet det Indtryk, at begge Dreng havde været lige uhøviske i deres Adfærd; »D.A.« indrømmede imidler-

John Larsen

Gårdparti på Strandgades Kaserne, skolens første tilholdssted, Strandgade 44. 1923.

tid kun 1) at have stoppet sig ud for at forestille en Kvinde, og 2) at have taget sig til Skridtet og gjort snoende Bevægelser med Fingrene, sigende: »Se, saadan snor jeg mit Overskæg«! (Den anden Dreng havde ligefrem knappet sine Benklæder ned for Pigerne).

At Damerne ikke havde faaet fuldt Lys i Sagen er da ret forstaaeligt, thi selv om det er kvindelige Elever, der skal afgive Forklaring overfor kvindelige Lærere, er der dog en Blufærdighedsfølelse, der trækker Grænsen for, hvad der kan siges og forklares. Forstanderens Vrede...«

Underskrevet: »E«, Skolens inspektør

Det kostede en bortvisning at knappe bukserne ned, mens det, takket være et samtykke fra pigernes forældre, i første omgang lykkedes bådsmanden at få ophævet bortvisningen af sin søn efter et par dages forløb. Men da drengen efter tilbagekomsten ikke udviste den fornødne ydmyghed, endte det alligevel med et skoleskift.

Lærerforsamlingen fra Wilders-
gade anno 1891.

Fra privat til kommunal skole

KØBENHAVNS MAGISTRAT
I. AFDELING

København, den 18. Maj 1918.

C. L. J. N. 19/1918.

Det meddeles herved den ærede Bestyrelse, at Magistraten efter Aftale med Undervisningsministeriet er villig til nærmere Forhandling angaaende den Classenske Legatskoles Overgang til Københavns Kommune. Forinden dog nærmere i saa Henseende foretages, udbeder man sig Oplysning om Skolens økonomiske Stilling med Angivelse af faste Ejendomme og disses Behæftelse samt bilagt med Skolens Regnskab og Statusopgørelse m.v.

P. B. V.

Augustinus

Til

Bestyrelsen for den Classenske Legatskole.

KØBENHAVNS MAGISTRAT
I. AFDELING

København, den 22. Juli 1918.

C. L. J. N. 29/1918.

552.

At Kommunalbestyrelsen har vedtaget med Tak at modtage det af den ærede Direktion fremsatte smukke Tilbud om at overdrage Kommunen ~~den~~ ^{den} ærede Legatskole som Gave paa Vilkaar, at Skolens Navn bevares, saalænge det Classenske Fideikommis yder Tilskud til Skolen, at den vedblever at bestaa af en Underskole og en Mellemskole med dertil knyttet Realgymnasium, at Fællesundervisningen gennemføres i hele Skolen, samt at de Lærere, der efter de for Kommunen gældende Regler ikke kan opnaa fast Anættelse, og de, der ved denne Skole og Kommuneskolen tilsammen har flere end 36 Timer ugentlig, beholder mindst samme Timebetaling som nu; og at der endelig tages Hensyn til den Del af Skolens Personale, som ikke vil kunne forblive ved Skolen efter dennes Overtagelse, det undlader man ikke herved at meddele.

Nielsen

Til

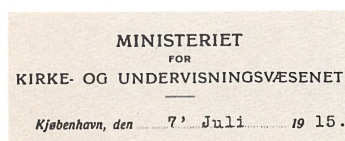
Direktionen for den Classenske Legatskole.

Augustinus

Verdenskrigen 1914 - 18 virkede ind på den danske økonomi. Ikke blot måtte staten sælge De Vestindiske Øer til USA. Det Classenske Fideicommis gik via skolens bestyrelse i forhandling med Københavns kommune for at redde skolens eksistens. Som det fremgår, lykkedes forhandlingerne; men af ikke helt klare årsager gennemførtes overtagelsen først pr. august 1919.

Plan for Den Classenske Legatskole

Uddrag af plan for Den Classenske Legatskole, 1917

I. Bestyrelsen.

§ 1. Skolen er henlagt under Ministeriet for Kirke - og Undervisningsvæsenet som øverste myndighed.

II. Skolens Elever og Disciplinen på Skolen.

§ 5. Børnene skal indfinde sig rene og ordentligt paaklædte til den fastsatte tid.

§ 7. I selve Undervisningstimerne maa Lærerne (Lærerinderne) selv sørge for at holde børnene i orden, hvorfor der ogsaa er tillagt dem Straffemyndighed; dog skal de, hvis de har anvendt korporlig Straf, samme Dag indmelde det til Forstanderen. Misbruger nogen af Lærerpersonalet denne Straffemyndighed, kan den fratages vedkommende.

III. Undervisningen.

§ 10. Undervisningen ordnes saaledes, at de Elever (Piger saavel som Drengene), der har Evner og Lyst dertil, og hvis Forældre eller Værger ønsker det, kan absolvere Mellemskole- og Realeksamen ved Skolen. De øvrige Elever overføres – efter at have gennemgået de 5 nederste Klasser (Pigerne de 5 Pigeklasser, Drengene de 4 Drengeklasse og 1. Mellemskoleklase) - til 2 eetaarige »Afgangsklasser«, i hvilke der gives Undervisning i de almindelige Skolefag og i et fremmedsprog, Tysk eller Engelsk, efter Direktionens nærmere Bestemmelse.

Ansøgning om cykler

»Korrespondancebogen for Kommissionen for Den Classenske Legatskole« for perioden 9.3.1894 til 24.4.1900, befinder sig i Landsarkivet for Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm. Af den fremgår det, at Kommissionen d.10.8.1895 afsendte et brev til Krigsministeriet med følgende ordlyd...

Desværre kendes svaret ikke; men at dømme efter ordlyden af en ansøgning afsendt d.25.4.1897 har svaret været et nej. Denne anden ansøgning er nemlig en tro kopi af den første, blot med følgende tilføjelse:
 »...eller at en, fra en eller anden Afdeling udrangeret Cykle, kunne overlades Skolen. Komm. tillader sig endvidere at indstille, at eventuelle Reparationer udføres ved Geværfabrikken uden Udgift for Skolen.«
 Om Krigsministeriet har kunnet modstå denne argumentation, vides desværre heller ikke.

Indhold.

Da Cykelkørslen faar mere og mere af sig selv, anser Kommiss. det for ondt at Skolens Elever nogen Undervisning i den militære Beholdning om, at de skal Brug ved Skolens (Undervisning) i Regimentsvæb. De skal tilføje, at da en saadan Cykle efter sin Bestemmelse kan behøve at anvendes som Førelsescykle paa Skolens Legeplads, der er af tilbræckeligt Omfang, vil der i mange Henseender kunne ses Lørd fra de større Fordragene, der ellers muligheds stille til en Cykle, og Kommiss. har derfor tænkt sig Muligheden af at en saadan Cykle af Besparelseshensyn kunde sammensendes af saadanne Cykle af Besparelseshensyn blivne tilovers ved Cyklefabrikationen, og som paa den Maade kunde finde en mytlig Samvirket.

Under Forudsætning af, at Ministeriet følgeres Skrivelse af d. 1. 1. til...
 ingsvarer notat...
 skul Alder...
 f.

Uddrag af Kgl. anordning

Brudstykke fra interwiew med
Jørgen Troldahl i 1979.

For 150 - 175 år siden var det på
skolen skik at fejre kongens og
dronningens fødselsdage med en
fest og et festmåltid.

28. januar 1826, på Frederik d. 6.'s
fødselsdag, serveredes for de 117
elever ved en sådan fest:

Til middag:
risengrød
flæskesteg
kage

om eftermiddagen:
tvebakker
pebernødder
stærkt øl!

Ingen kan derfor undre sig over,
at eleverne - som beretningen an-
fører - jublede og råbte hurra til
kongens ære.

»Hans Majestæt Kongen har under 15' dennes allernaadigest
resolvet, at af en Generalmajor Classen til Arbejds- og Un-
dervisnings Anstalter for fattige Soldaters Børn, in specie for
dem af Artilleriet, udsat Capital af 2000 Rdl. aarlig, dette
Corps maa tilflyde aarlig 1200 Rdl., som skal anvendes til en
Skoles Oprettelse og Indretning m.v. for Børnene her i
Byen....

Og da Hans Majestæt derved tillige har approberet Artil-
leri - Corpset i denne Anledning allerede indgivne Forslag
og Plan, saa commiseres herved følgende til Efterretning og
videre Foranstaltning, nemlig:

1) Da den største Del af Artilleri - Corpset er garnisoneret
der her i Staden, saa maa en ordentlig Skole og Arbejdsanstalt
for Artilleristernes Børn af begge Kjøen her oprettes, og dertil
tages tvende Værelser i Corpsets Caserne paa Christi-
anshavn, hvorved Corpset beholder denne Indretning og
Anstalt under des bedre Opsigt.

2) Til at bestyre denne Skole og Arbejdsanstalt udnævner
Corpset en Commission, men Compagni - Cheferne med
Compagni - Officererne maa have det specielle Opsyn med
Børnenes Opdragelse og Forældrenes Omgang med den
udenfor Skolen og....

I Henseende til denne Skoles og Arbejdsanstalts specielle
Indretning fastsættes følgende:

a) Af de tvende Værelser, som dertil indrammes i Caser-
nen paa Christianshavn, bruges det ene til Skole og det
andet til Arbejdsanstalt.

b) Der antages som Lærer, helst en Seminarist, som under-
viser.

c) Ligeledes antages en Lærerinde, som underviser Pige-
børnene i alle Slags Haandarbejder og nyder derfor 50 Rdl.
aarlig i Gage.

Generalmajoren

Selvfølgelig skal dette skrift ikke være en biografi over generalmajor Johan Friderich Classen. Det skal først og fremmest sige noget om Den Classenske Legatskole.

Men på den anden side finder jeg det ganske naturligt, at det her bliver afsløret, hvem han var, hvad der satte ham i stand til at efterlade midler til en skole, og hvorfor det netop skulle være en skole for børn af underofficerer ved artilleriet.

Johan Friderich Classen blev født d. 11. februar 1725 i Kristiania (nu Oslo). Hans far var fra Sønderborg på Als, hans mor fra Norge. Han bliver student, inden han er fyldt 17, og immatrikuleres ved Københavns Universitet i december 1741 for at studere teologi. Allerede d. 25. januar 1744 bliver han teologisk kandidat. Men så hører man ikke mere til ham i den forbindelse. Man hører i det hele taget ikke så meget til ham de næste fire, fem år. Meget tyder dog på, at han er gået helt andre veje, der allerede i 1748 førte til, at han blev repræsentant for Moss Jernværk i Norge og i den egenskab begyndte at sælge krudt og kanoner til den danske stat.

Fra 1750 overtager han leverancen af de presenter, som Danmark årlig måtte sende Deyen af Algier. Denne present bestod i hvert fald af krudt og kugler. Til gengæld skulle de danske skibe, der dristede sig ind i Middelhavet holdes fri for sørøveri, en ellers ikke uvæsentlig indtægtskilde for samme Dey.

I 1751 udnævnes han til Cancelliraad. I 1754 forsøger han sig som glaspuster, eller rettere som ejer af et glaspusteri.

Det bliver han ikke; i stedet optræder han i 1755 som ejer af en »Porcelains Fabrique« på Østerbro.

Det var nu hverken spinkle figurer eller dyre kaffestel, han fremstillede, men »Kakkelovne«, 41 stykker i perioden 1756-57.

Kakkelovnene interesserede nu ikke kancelliråden overvældende. Nej, interessen var langt større for et kanonsmederi ved Arresø. Kanonsmederiet var blevet ledigt, efter at

John Larsen

Ved skolestarten d.6.1.1794, har DCL et elevtal på 33: 18 drenge og 15 piger, der undervises sammen. Undervisningen er gratis. Lærerstaben udgøres af en førstelærer, der underviser i kristendom, dansk, regning o.s.v., og en lærerinde, der underviser i alle slags håndarbejde. Læreren var oprindelig landmåler, men var, da han ansattes, også »kateket og informator« De arbejdspenge, som børnene tjener i arbejdsanstalten, udbetales til forældrene. Børn af meget fattige forældre får tøj af skolen. En del deraf har pigerne selv fremstillet på arbejdsanstalten. Eksamen afholdes to gange om året. Præmie i form af tøj, bøger m.v. til to drenge og to piger, der har udvist stor flid og god opførsel.

Skolens grundsætning (læs målsætning) i dag:

- at skabe en glad og inspirerende arbejdsplads for alle.

- at skabe en oplevelse af samhørighed og medansvar, som fører til et rart og lærerigt miljø.

- at skabe mulighed for, at den enkelte elev kan anvende og udvikle evner og interesser.

- at skabe en skole, som fremmer elevens kreativitet, både på de boglige og de praktiske og musikalske områder.

- at bevare og videreudvikle traditionen for samarbejdet med de kulturelle institutioner, der omgiver os.

en derfra fremstillet kanon var eksploderet under en prøveskydning, og fordi man ikke turde prøveskyde de øvrige fire derfra fremstillede kanoner.

Denne katastrofe kostede staten ret mange penge, så Frederik V var ikke sen til at overdrage Classen kanonsmederiet, da han viste interesse for det, og med overdragelsen fulgte retten til at kalde stedet Frederiksværk. Livet ud var Classens sjæl knyttet til »Frederiksværk«. Hans mål var at gøre det til Danmarks Birmingham. Det nåede han ikke; men det var tæt på. Når han ikke var i Frederiksværk, var han på Falster, på Corselitze. Her var det jorden og skoven, der gav penge. Skoven gav brændsel til ovnene i Frederiksværk f.eks.. Herved var han med i røret omkring stavnsbåndets ophævelse. Grundsætningen, som han kaldte den, for hans virke, mens han levede, var:

at danne nyttige mennesker til statens bedste, at understøtte og befordre vindskibelighed og arbejdsomhed i de nødvendigste dele for landets vel og at hjælpe og hindre fattigdom og elendighed.

Efter Classens død d. 24.-3.-1792 blev alle hans efterladenskaber solgt, og alle de derved indkomne midler anbragt i en fond »Det Classenske Fideicommis«.

Det var generalmajorens ønske, at midlerne skulle bruges til at videreføre tankerne i grundsætningen.

Som leverandør til landetaten havde han fået et intimt kendskab til bl.a. underofficerernes liv, specielt ved artilleriet. Som underofficer boede man ofte med sine soldater på belægningsstuen: i sengen indenfor til venstre. Giftede man sig, og det skete, fulgte der med ægteskabet en ret til at sætte et forhæng op om sengen, og bag dette levedes så familielivet. Det synes umiddelbart, at der har været god grund til at hjælpe her, og en enkelt sætning i et særdeles detaljeret testamente siger da også, at der skal afsættes midler til:

»4. Til Arbejds- og Undervisnings Anstalterne for fattige soldaterbørn, in specie for de af det Konglige Artillerie Corps.«

DEN CLASSSEN

DIS-Danmark

1 1 9 6 0 3